

Kauppatieteiden tohtoriksi vuosina 2015 ja 2016 valmistuneet kolme vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen

Aarresaari-verkoston tohtoriuraseurannan
osa-aineiston raportti

Nelly Kivinen

**EKONOMIT
MER**

Sisällys

Tiivistelmä.....3

English Summary5

Sammandrag på svenska7

1. Johdanto9

 1.1 Raportin tausta, tavoitteet ja toteutus.....9

 1.2 Tohtorikoulutuksen taustaa kauppatieteellisellä alalla..... 10

2. Kauppatieteiden tohtorin tutkinnon suorittaminen13

 2.1 Tutkimuksen vastaajat 13

 2.2 Tohtoriopintojen kesto 15

 2.3 Tohtoriopintojen rahoitus..... 18

3. Kauppatieteiden tohtoreiden työmarkkinatilanne ja työllistyminen21

 3.1 Sijoittuminen työmarkkinoille ja palkkaus 21

 3.2 Työnantajat ja työtehtävät 26

 3.3 Tutkinnon merkitys työelämässä..... 29

 3.4 Tutkinnosta saadut taidot 38

 3.5 Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät..... 41

4. Johtopäätökset ja yhteenveto.....43

Lähteet46

Luettelo kuvioista ja taulukoista

Kuviot

<i>Kuvio 1: 2015–2016 valmistuneet kauppatieteiden tohtorit yliopistoittain</i>	14
<i>Kuvio 2: Kyselyn vastaajamäärät yliopistokohtaisesti</i>	15
<i>Kuvio 3: Vastaajien tohtorin tutkinnon suorittamisen aloitusvuosi</i>	16
<i>Kuvio 4: Vastaajien ikä tohtoriksi valmistuessa</i>	17
<i>Kuvio 5: Tohtoriopintojen rahoituslähteet vastaajien kesken</i>	18
<i>Kuvio 6: Tohtoriopintojen ensisijainen rahoituslähde vastaajien kesken</i>	19
<i>Kuvio 7: Vastaajien sijoittuminen työmarkkinoilla havaintohetkinä (yleisimmät työmarkkinatilanteet)</i>	22
<i>Kuvio 8: Vastaajien bruttopalkka kyselyvuoden syksyllä kokopäivätyössä tai apurahatutkijana olevilla säännölliset lisät, luontaisetujen verotusarvo ja ylityökorvaukset mukaan lukien</i>	25
<i>Kuvio 9: Keskimääräinen ansio ja mediaaniansio bruttona yliopistoittain kyselyvuoden syksyllä kokopäivätyössä tai apurahatutkijana olevilla säännölliset lisät, luontaisetujen verotusarvo ja ylityökorvaukset mukaan lukien</i>	26
<i>Kuvio 10: Nykyinen päätyönantaja kyselyhetkellä</i>	27
<i>Kuvio 11: Kyselyn vastaajien pääasiallisen tehtävän luonne kyselyhetkellä</i>	29
<i>Kuvio 12: Vastausten jakautuminen väittämässä: ”Pystyy hyödyntämään tohtorikoulutuksessa oppimiaan asioita nykyisessä työssä hyvin”</i>	35
<i>Kuvio 13: Vastausten jakautuminen väittämässä: ”Nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan hyvin tohtorin koulutusta”</i>	35
<i>Kuvio 14: Kysyttyjen taitojen tärkeys työelämässä</i>	37
<i>Kuvio 15: Kysyttyjen taitojen kehittyminen tutkinnon aikana</i>	40

Taulukot

<i>Taulukko 1: Valmistuneiden määrä, vastaajien määrä, vastausprosentti, naisten ja ulkomaalaisten osuus kyselyn vastaajista vuosina 2015 ja 2016</i>	13
<i>Taulukko 2: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä sukupuolen mukaan (%)</i>	31
<i>Taulukko 3: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä valmistumisvuosittain</i>	32
<i>Taulukko 4: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä kaikilla tohtoreilla ja kauppatieteiden tohtoreilla</i>	33

Tiivistelmä

Vastavalmistuneiden tohtoreiden työuran alkua seurataan vuosittain Aarresaaren uraseurantakyselyn kautta. Suomalaisista yliopistoista valmistuu vuosittain hieman yli sata kauppatieteiden tohtoria, joka on hieman yli 5 % kaikista Suomessa valmistuneista tohtoreista. Eniten kauppatieteiden tohtoreita on valmistunut viime vuosina Aalto-yliopistosta ja Jyväskylän yliopistosta.

Vastaajista kolmannes valmistui lähes neljässä vuodessa, ja loput käyttivät pidemmän ajan tutkinnon suorittamiseen. Naisvastaajat käyttivät keskimäärin pidemmän ajan tutkinnon suorittamiseen kuin miehet, valmistuivat keskimäärin vanhempina ja suorittivat tutkinnon useammin muun päivätyön ohella. Kauppatieteiden tohtoreiden yleisimmät tavat opintojen rahoittamiseen olivat henkilökohtainen apuraha ja väitöskirjatyöhön liittyvä työsuhde yliopistolla. Henkilökohtainen apuraha oli käytössä useammin kuin kaikilla aloilla keskimäärin. Ulkomaalaisille tohtoreille henkilökohtainen apuraha oli huomattavasti tärkeämpi rahoituslähde kuin suomalaisille. Valtaosa vastaajista suoritti tutkinnon kokopäiväisesti.

Vastavalmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden työllisyystilanne on todella hyvä, ja vain pieni osuus vastaajista oli ollut työttömänä. Yli puolet vastaajista oli valmistumisen jälkeen vakituisessa kokopäivätyössä, ja määräaikaisessa kokopäiväisessä työsuhteessa oli vajaa kolmannes. Vastavalmistuneet tohtorit ovat harvemmin vakituisessa työsuhteessa kuin ekonomit, mitä voi selittää yliopistoissa yleinen määräaikaisuuskäytäntö. Miehet olivat vakituisessa työsuhteessa naisia useammin. Suomalaisiin vastaajiin verrattuna ulkomaalaiset tohtorit työllistyivät harvemmin vakituisiin työsuhteisiin, ja suurempi osa työskenteli apurahatutkijoina. Suurin osa kauppatieteiden tohtoreista työllistyy pääkaupunkiseudulle ja muihin suurempiin kaupunkeihin. Ulkomaille töihin lähti suhteessa eniten tohtoreita Hankenista, Åbo Akademista ja Aalto-yliopistosta.

Kyselyyn vastanneiden tohtoreiden keskiansio oli 5050 euroa ja mediaaniansio 4800 euroa. Naisten keskiansio oli miehiä 491 euroa alhaisempi. Ulkomaalaisten tohtoreiden keskiansio oli hieman korkeampi kuin suomalaisilla mutta palkkataso vaihteli enemmän. Samoin ulkomaille työskentelevät tohtorit saivat korkeampaa palkkaa verrattuna Suomessa työskenteleviin. Suomessa Uudellamaalla työskentelevät tohtorit saivat parempaa palkkaa kuin muualla Suomessa. Korkein keskiansio oli LUT-yliopistosta valmistuneilla tohtoreilla.

Yleisin työnantaja oli yliopisto, minkä jälkeen yleisin oli yksityinen yritys tai valtionyhtiö. Yleisin tehtäväkuva oli tutkimus. Suurimmalle osalle tohtoreista tutkinnon suorittaminen oli tuonut lisää palkkaa, vaativampia ja mielekkäämpiä työtehtäviä sekä paremman aseman työpaikallaan ja työmarkkinoilla. Valtaosa koki myös olevansa tavoitteidensa mukaisella uralla. Ulkomaalaisista tohtoreista harvempi koki olevansa tavoitteidensa mukaisella uralla kuin suomalaisista. Miehet olivat naisia tyytyväisempiä tohtorin tutkintoon työuran kannalta kaikilla osa-alueilla. Uudellemaalle työllistyneet tohtorit pitivät työtään vähiten tutkintoa vastaavana verrattuna ulkomailla ja muualla Suomessa työskenteleviin vastaajiin.

Eroja työelämässä tärkeiden ja tutkinnon aikana saatujen taitojen välillä löytyi joitain, mutta suurin osa tutkinnon aikana kehittyneistä taidoista koettiin tärkeiksi myös työelämässä. Vastavalmistuneista kauppatieteiden tohtoreista useampi koki työelämän kannalta tärkeiden taitojen kehittyneen enemmän kuin vastavalmistuneet ekonomit. Työllistymisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi vastaajat kokivat tohtorin tutkinnon, väitöskirjan tutkimusaiheen sekä kyvyn kertoa omasta osaamisesta. Vastaajista valtaosa koki, että tohtorin tutkinto oli vähintäänkin hyödyllinen nykyisen työtehtävän kannalta, ja joka toiselle se oli myös muodollinen pätevyysvaatimus.

English Summary

The early careers of recent doctoral graduates are observed annually through Aarresaari's career monitoring survey. Slightly more than a hundred doctors of business graduate from Finnish universities each year. This is slightly more than 5% of all doctoral graduates in Finland. Aalto University and University of Jyväskylä have produced the highest number of doctors in recent years.

Nearly a third of the respondents graduated in four years, while the rest took longer to complete the degree. On average, female respondents took longer to complete the degree than males, were older upon graduation and were more likely to take their degree alongside working a full-time job. Doctoral graduates of business most commonly funded their studies with personal grants and university employment relationships pertaining to their dissertations. Personal grants were found to be more common than in all other fields on average. For foreign graduates, personal grants represented a significantly more important source of funding than for Finns. The majority of the respondents studied full-time to complete their degree.

The employment situation for recently graduated doctors of business is excellent, with only a fraction of the respondents being unable to find employment. More than half of the respondents were in full-time employment after graduation, while slightly less than one-third were working full-time but for a fixed term. Recently graduated doctors of business are less likely to be in permanent employment than master's degree graduates, which may be due to universities favouring fixed-term employment relationships. Men were found to be in permanent employment more often than women. Compared to Finnish respondents, foreign doctors were less likely to find permanent employment and a higher percentage of them worked as grant researchers. Most doctoral graduates of business find employment in the Helsinki Metropolitan Area and in other large cities. Hanken, Åbo Akademi and Aalto University had the highest percentage of doctors to be employed abroad.

The average income of the respondents was €5,050, while the median stood at €4,800. The average income of women was €491 lower than that of men. Foreign doctors earned slightly more on average than their Finnish counterparts, but there was more variation in the income level. Correspondingly, doctors employed abroad were paid more than those working in Finland. Within Finland, doctors employed in the Uusimaa region received better pay than those working in other parts of the country. Doctoral graduates of LUT enjoyed the highest average income.

The most common employer was a university, followed by a private business or state enterprise. The most common job description was research. For most graduates, the doctoral degree has provided higher pay, more demanding and rewarding work tasks, and a better position in the workplace and labour market. The majority also found that their careers matched their goals. There were fewer foreign respondents than Finnish ones who felt that their career aligned with their goals. Men were more satisfied than women in their doctoral degrees with regard to all aspects of their work careers. Doctors employed in Uusimaa were least likely to find their work to match their degrees, compared to those employed abroad or in other parts of Finland.

Some differences between skills gained through employment and degree studies were found, but respondents mostly perceived the competence gained through studies to be important in actual employment. Recent doctoral graduates of business were more likely than master's degree graduates to find that they had developed skills important in actual employment. The respondents saw the doctoral degree, the research topic of the dissertation and the ability to describe their competence as the most important factors with regard to employment. The majority of the respondents found the doctoral degree to be at least useful in terms of their current work tasks, and for one in two it was also a formal qualification requirement.

Sammandrag på svenska

Nyutexaminerade doktorers karriärstart följs årligen med hjälp av Aarresaaris karriäruppföljningsenkät. Från finländska universitet utexamineras något över hundra ekonomie doktorer per år, vilket är något mer än 5 procent av alla doktorer som utexamineras i Finland. Flest ekonomie doktorer har under de senaste åren utexaminerats från Aalto-universitetet och Jyväskylä universitet.

En tredjedel av de tillfrågade utexaminerades på nästan fyra år och reste använde mer tid för att avlägga examen. Kvinnorna som svarade på enkäten hade i genomsnitt använt mer tid för att avlägga examen än männen, de var i genomsnitt äldre när de utexaminerades och de hade oftare avlagt examen vid sidan om annat avlönat arbete. De vanligaste sätten för ekonomie doktorer att finansiera sina studier var ett personligt stipendium och en anställning vid universitetet som var förknippad med doktorsavhandlingen. Personliga stipendier användes oftare än i alla branscher i genomsnitt. Ett personligt stipendium var en betydligt viktigare finansieringskälla för utländska än för finländska doktorer. Största delen av de tillfrågade hade valt att avlägga examen på heltid.

Sysselsättningsläget för nyutexaminerade ekonomie doktorer är mycket bra och endast en liten del av de tillfrågade hade varit arbetslösa. Mer än hälften av de tillfrågade hade fast anställning och heltidsarbete efter examen och en knapp tredjedel hade visstidsanställning och heltidsarbete. Nyutexaminerade doktorer har mer sällan fast anställning än ekonomer, vilket kan förklaras av att anställningar vid universitet ofta är bundna vid viss tid. Männen hade oftare fast anställning än kvinnorna. Jämfört med de tillfrågade finländarna fick utländska doktorer mer sällan fast anställning och en större del av dem arbetade som stipendieforskare. Största delen av ekonomie doktorerna får arbete i huvudstadsregionen och andra större städer. Proportionellt flest doktorer åkte utomlands för att arbeta från Hanken, Åbo Akademi och Aalto-universitetet.

Medelinkomsten för doktorerna som besvarade enkäten var 5 050 euro och medianinkomsten 4 800 euro. Kvinnornas medelinkomst var 491 euro lägre än männens. De utländska doktorernas medelinkomst var något högre än finländarnas, men det förekom större variationer i lönenivån. Likaså fick doktorer som arbetar utomlands högre lön än doktorer som arbetar i Finland. I Finland fick doktorer som arbetar i Nyland bättre lön än doktorer i andra delar av landet. Den högsta medelinkomsten hade doktorer som utexaminerats från LUT-universitetet.

Den vanligaste arbetsgivaren var ett universitet och det näst vanligaste var ett privat företag eller ett statligt bolag. De flesta doktorer sysslade med forskning. För största delen av doktorerna hade examen lett till högre lön, mer krävande och givande arbetsuppgifter samt en bättre ställning på arbetsplatsen och arbetsmarknaden. Största delen upplevde också att deras karriär överensstämde med målen. Av de utländska doktorerna upplevde färre att deras karriär överensstämde med målen. Männen var nöjdare än kvinnorna med doktorsexamen med tanke på karriären på alla delområden. Doktorer som fått arbete i Nyland ansåg att deras arbete minst motsvarar examen jämfört med tillfrågade som arbetar utomlands och på andra orter i Finland.

En del skillnader kunde observeras mellan färdigheter som är viktiga i arbetslivet och färdigheter som inhämtats under examen, men största delen av färdigheterna som utvecklats under examen upplevdes som viktiga även i arbetslivet. Fler nyutexaminerade ekonomie doktorer än nyutexaminerade ekonomer upplevde att färdigheter som är viktiga för arbetslivet hade utvecklats. De viktigaste faktorerna för att få arbete var enligt de tillfrågade doktorsexamen, forskningstemat i doktorsavhandlingen och förmåga att berätta om sitt kunnande. Merparten av de tillfrågade upplevde doktorsexamen som åtminstone nyttig med tanke på den nuvarande arbetsuppgiften och för varannan var den också ett formellt behörighetskrav.

1. Johdanto

1.1 Raportin tausta, tavoitteet ja toteutus

Tohtorin tutkinnon suorittaminen on yleistynyt 2000-luvun aikana. Tämä on kasvattanut samalla työttömien tohtoreiden määrää, jolloin vastavalmistuneiden tohtoreiden urakehitys ja sijoittuminen työelämässä ovat nousseet kiinnostaviksi tutkimuskohteiksi. Aarresaari-verkosto onkin vuodesta 2017 lähtien seurannut tohtoreiden työllistymistä vuosittain. Tutkimusraportin aineistona on käytetty Aarresaari-verkoston tohtoreiden uraseurannan tuloksia vuosien 2015 ja 2016 valmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden osalta.

Aarresaaren uraseuranta järjestetään valtakunnallisesti yliopistojen yhteistyönä. Tohtoreiden uraseuranta toteutetaan pääosin yhdenmukaisen kyselylomakkeen (Liite 1) avulla, joka lähetetään jokaiselle Suomessa valmistuneelle tohtorille kolme vuotta valmistumisen jälkeen. Kaikille aloille samanlainen ja vuosittain toistuva lomaketutkimus mahdollistaa aineistojen vertailun ja yhdistämisen. Kyselyn tavoitteena on saada tietoa tieteellisen jatkotutkinnon suorittaneiden työmarkkinoille sijoittumisen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta, varhaisesta työuran kehityksestä sekä tyytyväisyydestä suoritettuun tutkintoon. Vuosittaisella uraseurannalla saadaan ajankohtaista tietoa yliopistojen laadunhallinta- ja ohjaustyöhön. Aineisto on kaikille yliopistoille saatavilla, ja sitä hyödynnetään sekä tohtorikoulutuksen kehittämisessä että opiskelijoiden ohjauksessa. (Aarresaari, 2020.)

Tämä raportti keskittyy tohtoreiden uraseurannan tuloksiin 2018 ja 2019, erityisesti vuosina 2015 ja 2016 valmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden mielipiteisiin tohtorin tutkinnon suorittamisesta sekä tutkinnon merkityksestä työelämässä. Tohtorikoulutusta käsitellään raportissa koulutuksen keston ja rahoituksen näkökulmasta, minkä lisäksi vastavalmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden työmarkkinatilannetta ja työllistymistä käsitellään viiden näkökulman kautta: sijoittuminen työmarkkinoilla, työnantajat ja työtehtävät, tutkinnon merkitys työllistymisessä, tutkinnosta saadut taidot ja työllistymiseen vaikuttaneet tekijät. Kauppatieteiden tohtoreiden vastauksia käsitellään sekä kokonaisuutena että eri sukupuolten, eri kansallisuuksien ja yliopistojen välisten erojen kautta.

Raportissa tehdään vertailua myös kauppatieteiden maistereiden ja tohtoreiden työllisyyden välillä. Vertailukohtana käytetään raportointihetkellä saatavilla olevia aineistoja eli vuosina 2013 ja 2014 valmistuneiden ekonomien vastauksia. Kauppatieteiden maistereiden uraseuranta toteutetaan hieman

eri tavalla kuin tohtoreiden. Vastavalmistuneiden ekonomien uraa tarkastellaan vasta viisi vuotta valmistumisen jälkeen, eikä tarkastelua tehdä ennen valmistumista. Tuloksia vertailtaessa pitää siten ottaa huomioon, että vastaajat ovat valmistuneet erilaisessa talouden ja työmarkkinoiden tilanteessa, mikä voi jossain määrin vaikuttaa vastauksiin. Kyselylomakkeet on suunniteltu eri kohderyhmille hieman erilaisiksi, mutta niistä on löydettävissä myös selkeitä vertailukohtia. On hyvä huomata, että raportti keskittyy varhaisen uran analysointiin, jolloin tulokset saattavat poiketa kauppatieteiden tohtoreiden myöhemmästä työllisyystilanteesta.

Kauppatieteellisen yliopistotutkinnon suorittaneiden sekä opiskelijoiden palvelu- ja etujärjestönä Suomen Ekonomit on jo pitkään ollut kiinnostunut tohtorien asemasta ja sijoittumisesta työmarkkinoille. Suomen Ekonomien tutkimusten avulla pyritään selvittämään ja seuraamaan kauppatieteellisen korkeakoulutuksen laatua, palkkausta, ekonomien työelämän, työurien ja työttömyyden kehitystä. Muita Ekonomien tekemän tutkimuksen painopisteitä ovat ekonomien työhyvinvointi, ekonomien ja kauppatieteiden opiskelijoiden eli kyltereiden uratoiveet sekä nais- ja miesekonomien palkkaerot. Tutkimustietoa käytetään esimerkiksi Suomen Ekonomien palkkaneuvonnassa sekä työmarkkinatoiminnassa ja koulutuspolitiikassa ekonomien etujen ajamiseksi. Tietoa kerätään pääosin ekonomiyhteisön käyttöön, minkä lisäksi tietoa tuotetaan myös yliopistoille kauppatieteellisen koulutuksen laadusta, opiskelijapalautteesta sekä opiskelijoiden sijoittumisesta työelämään. (Suomen Ekonomit, 2020.)

Suomen Ekonomit on tutkinut tohtoreiden työllisyyttä sekä koulutusta säännöllisin väliajoin. Aihetta on käsitelty aiemmin raporteissa: Vuosina 2010–2011 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneet Aarresaari-verkoston uraseuranta-aineistossa syksyllä 2013 (Helin, 2014), Vuosina 2008–2009 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneiden uran alku (Raita, 2012), Vuosina 2006–2007 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneiden uran alku (Raita, 2010), Vuosina 2004–2005 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneiden uran alku (Härmälä, 2008), Suomen Ekonomiliiton raportti Arvioita kauppatieteellisen alan jatkokoulutuksesta (Oksanen, 2006) sekä Tohtoriksi vaikka läpi harmaan kiven – katsaus kauppatieteellisen alan jatkokoulutukseen (Oksanen, 2002).

1.2 Tohtorikoulutuksen taustaa kauppatieteellisellä alalla

Kauppatieteiden yliopistokoulutusta tarjotaan kymmenessä suomalaisessa yliopistossa: Aalto-yliopistossa (AALTO), Svenska Handelshögskolanissa eli Hankenissa (HANKEN), Itä-Suomen

yliopistossa (UEF), Jyväskylän yliopistossa (JYU), Lappeenrannan ja Lahden teknillisessä yliopistossa eli LUT-yliopistossa (LUT), Oulun yliopistossa (OY), Tampereen yliopistossa (TAU), Turun yliopistossa (TUY), Vaasan yliopistossa (VY) ja Åbo Akademiassa (ÅA). Ruotsinkielistä koulutusta järjestävät Hanken ja Åbo Akademi, minkä lisäksi kaikki kymmenen yliopistoa järjestävät englanninkielistä koulutusta. Kauppatieteellisellä alalla voi suorittaa kauppatieteiden kandidatin (KTK), kauppatieteiden maisterin (KTM), kauppatieteiden lisensiaatin (KTL) ja kauppatieteiden tohtorin (KTT) tutkinnot. Kauppatieteiden kandidatin tutkinnon suoritus aika on kolme vuotta, maisterin tutkinnon kaksi vuotta ja tohtorin tutkinnon neljä vuotta. Tohtorin tutkinnolle määritelty suoritus aika ei ole samalla tavalla ohjaava tavoitevalmistumisaika kuin kandidatin ja maisterin tutkinnoissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018.)

Jatkotutkinto-ohjelmissa aloittaneiden opiskelijoiden määrä on vaihdellut 2000-luvun aikana. Tohtorin tutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrä yliopistoissa on kasvanut vuodesta 2000 merkittävästi, mutta määrä on pysynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana hyvin samantasoisena jollei jopa vähentynyt. Lisensiaatin koulutuksessa olevien määrä on pienentynyt merkittävästi 2000-luvulla. Vuonna 2019 yliopistoissa opiskeli lähes 18 000 tohtoriopiskelijaa. Suoritettujen tohtorin tutkintojen määrä on kasvanut viimeisen parinkymmenen vuoden aikana 1140:stä 1719:sta. Kuitenkin viimeisen viiden vuoden aikana suoritettujen tutkintojen määrä on pysynyt tasaisena tai jopa pienentynyt. Eniten tohtoreita valmistui vuonna 2016 teknillistieteelliseltä alalta: 406 tohtoria, luonnontieteelliseltä alalta: 397 tohtoria, ja lääketieteelliseltä alalta: 266 tohtoria. Kauppatieteiden tohtoreita valmistui viidenneksi eniten eli 128 kappaletta. (Vipunen, 2020.)

Kauppatieteellisen tutkijakoulutuksen tehostajana toimii KATAJA eli kauppatieteiden valtakunnallinen jatkokoulutusohjelma. Jatkokoulutuksen valtakunnallinen organisointi on todettu tärkeäksi koulutusyksiköiden pienuuden, hajanaisen sijainnin ja aineiden suuren lukumäärän sekä yhteistyön tarjoamien säästömahdollisuuksien vuoksi. KATAJA järjestää merkittävän osan jatko-opiskelijoiden koulutustapahtumista. Yliopistojen välinen yhteistyö mahdollistaa koulutuksen järjestämisen kustannustehokkaasti. KATAJAn opetusohjelma koostuu yleis-, erityis- ja tutkimusvalmiuskursseista, ainekohtaisista tutoriaaleista sekä yhteisrahoitteisista kansainvälisistä kursseista. KATAJAn koordinoimia kauppatieteisiin perustettuja tutkijakouluja (Graduate Schools) on tällä hetkellä kuusi:

- Doctoral Education Network in Marketing (Denim), markkinoinnin oppiaine

- The Finnish Graduate School of International Business (FIGSIB), kansainvälisen liiketoiminnan oppiaine
- The Graduate School of Management and Information System Studies (GRAMIS), johtamisen ja tietojärjestelmien oppiaineet
- The Graduate School of Accounting (GSA), laskentatoimen oppiaine
- The Graduate School of Finance (GSF), rahoituksen oppiaine
- The Graduate School of Logistics and Supply Chain Management (L&SCM), logistiikan ja tarjontaketjujen johtamisen oppiaineet

KATAJA-yhteistyössä on mukana kauppatieteiden koulutusta tarjoavien yliopistojen lisäksi Lapin yliopisto sekä Helsingin yliopiston maa- ja metsätaloustieteellisen tiedekunnan taloustieteen laitos. Näistä yksiköistä valmistuvat tohtorit eivät kuitenkaan pääsääntöisesti suorita kauppatieteiden tohtorin tutkintoa. (KATAJA, 2020.)

2. Kauppatieteiden tohtorin tutkinnon suorittaminen

2.1 Tutkimuksen vastaajat

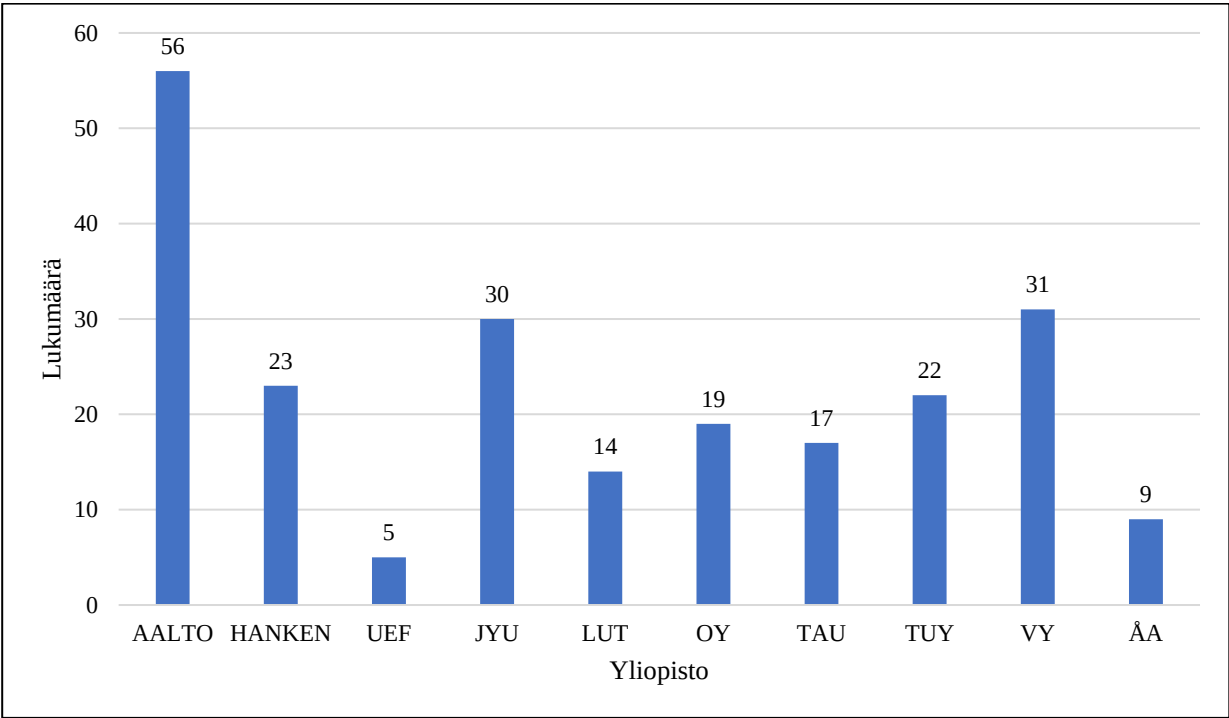
Kauppatieteiden alalta vuosittain valmistuvien tohtoreiden määrä on vaihdellut tällä vuosikymmenellä tasaisesti noin sadasta 130:een. Vuosina 2015 ja 2016 valmistui yhteensä 226 kauppatieteiden tohtoria, joista 98 valmistui vuonna 2015 ja 128 vuonna 2016 (Taulukko 1). Kyselyyn saatiin yhteensä 91 vastausta, joista 29 saatiin vuonna 2015 valmistuneilta ja 62 vuonna 2016 valmistuneilta. Vastausprosentti oli yhteensä 40 %. Vuonna 2015 valmistuneiden vastausprosentti oli 30 % ja vuonna 2016 valmistuneiden 48 %. Vastaajista 32 % oli valmistunut vuonna 2015, 68 % oli valmistunut vuonna 2016. 21 % eli 19 kyselyn vastaajista oli muita kuin Suomen kansalaisia. Vastaajista 42 % oli miehiä ja 58 % naisia. Ulkomaalaisista tohtoreista 74 % oli miehiä ja 26 % naisia. Vastaajista miehiä valmistui suhteessa eniten Tampereen yliopistosta ja Åbo Akademista. Naisia taas vastaajista oli valmistunut Vaasan yliopistosta suhteessa eniten.

Valmistumisvuosi	Valmistuneiden määrä (kpl)	Vastaajien määrä (kpl)	Vastausprosentti	Vastaajista naisia	Vastaajista ulkomaalaisia
2015	98	29	30 %	55 %	10 %
2016	128	62	48 %	60 %	26 %
2015 ja 2016	226	91	40 %	58 %	21 %

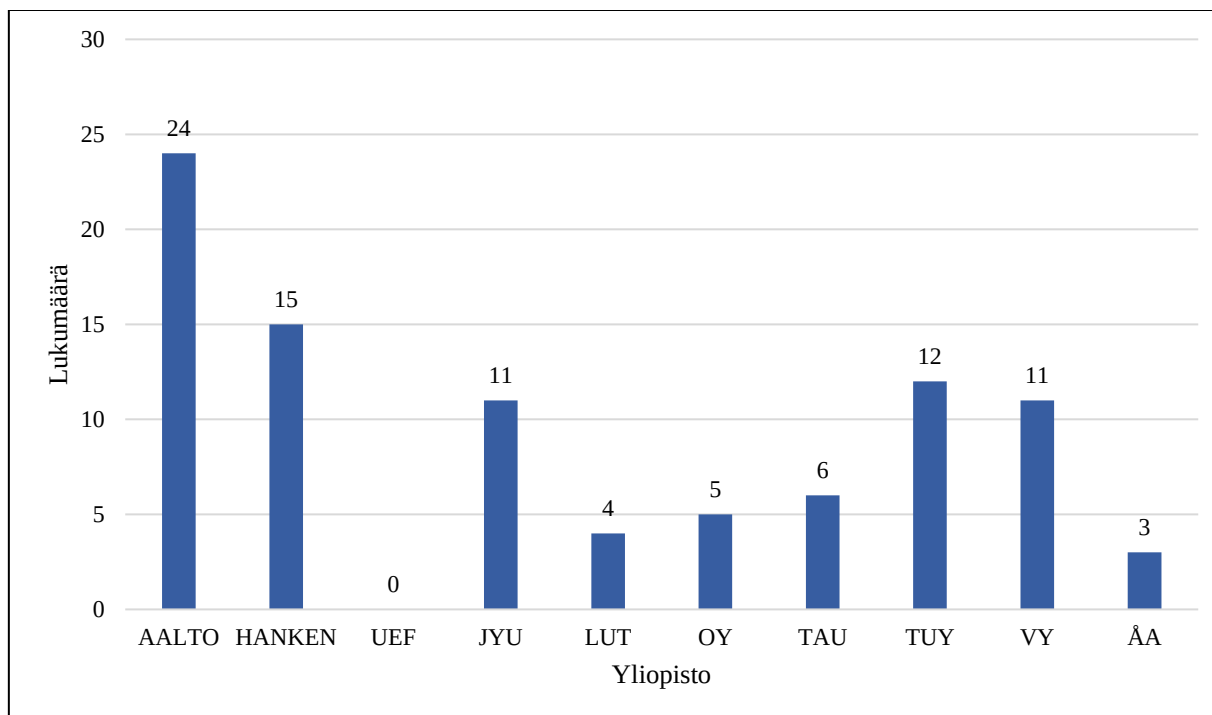
Taulukko 1: Valmistuneiden määrä, vastaajien määrä, vastausprosentti, naisten ja ulkomaalaisten osuus kyselyn vastaajista vuosina 2015 ja 2016, %

Vuosina 2015 ja 2016 kauppatieteiden tohtoreita valmistui eniten Aalto-yliopistosta, 56 tohtoria eli 25 % kaikista valmistuneista kauppatieteiden tohtoreista. Sen jälkeen isoimmat osuudet valmistuivat Vaasan yliopistosta, josta valmistui 14 % eli 31 tohtoria, ja Jyväskylän yliopistosta, josta valmistui 13 % eli 30 tohtoria (Kuvio 1.) Kyselyn vastaajista suurin prosenttiosuus eli 26 % oli valmistunut Aalto-yliopistosta, ja toiseksi suurin prosenttiosuus eli 16 % oli valmistunut Hankenista (Kuvio 2). Niiden jälkeen suurimmat osuudet olivat valmistuneet Turun yliopistosta, 13 %, Jyväskylän yliopistosta, 12 %, ja Vaasan yliopistosta, 12 %.

Kyselyyn vastanneiden eri yliopistoista valmistuneiden osuudet vaihtelivat jonkin verran vuosina 2015 ja 2016. Vuonna 2015 suurin osuus kyselyyn vastanneista eli 24 % vastaajista valmistui Vaasan yliopistosta ja toiseksi suurin osuus eli 21 % vastaajista Aalto-yliopistosta. Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistoista jokaisen osuus vastaajista oli 14 %. Hankenista valmistuneiden vastaajien osuus oli 10 %. Vuonna 2016 taas suurin osuus vastaajista eli 29 % oli valmistunut Aalto-yliopistosta ja toiseksi suurin osuus eli 19 % Hankenista. Niiden jälkeen suurimmat osuudet olivat valmistuneet Turun yliopistosta, 13 %, ja Jyväskylän yliopistosta, 11 %. Aarresaaren uraseurantakyselyyn ei saatu vuosina 2018 ja 2019 lainkaan vastauksia Itä-Suomen yliopistosta valmistuneilta kauppatieteiden tohtoreilta. Oulun yliopistosta, LUT-yliopistosta sekä Åbo Akademista saatiin molempina vuosina vain muutamia vastauksia. Kyselyyn vastanneista ulkomaalaisista tohtoreista isoin osuus eli noin kolmannes valmistui Hankenista.

Kuvio 1: 2015–2016 valmistuneet kauppatieteiden tohtorit yliopistoittain

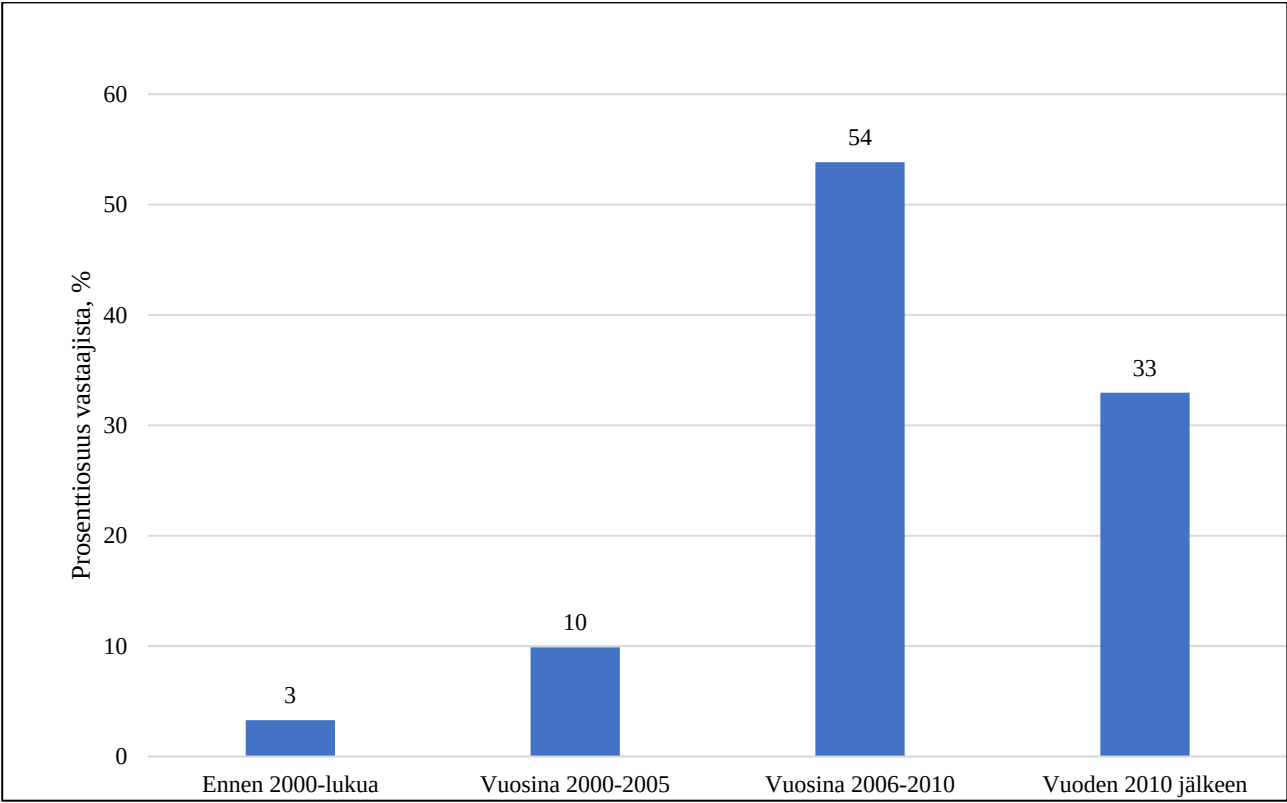
Kuvio 2: Kyselyn vastaajamäärät yliopistokohtaisesti

2.2 Tohtoriopintojen kesto

Kaikkien kyselyyn vastanneiden vuosina 2015 ja 2016 valmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden kesken keskimääräinen tutkinnon aloittamisvuosi oli 2009, eli keskimääräinen tutkinnon suoritus aika oli noin 6–7 vuotta. Kaikista vastaajista suurin osa eli 54 % oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuosina 2006–2010, eli tohtorin tutkinnon suorittamiseen kului heillä 10–5 vuotta. 33 % vastaajista aloitti tohtoriopinnot vuoden 2010 jälkeen, jolloin heillä kului enintään kuusi vuotta valmistumiseen. 10 % kyselyn vastaajista aloitti tutkinnon suorittamisen vuosina 2000–2005, ja 3 % aloitti tutkinnon suorittamisen ennen 2000-lukua. Vastaajista kolmannes valmistui siis lähes neljässä vuodessa, joka on tohtorin tutkinnon ohjeellinen suoritus aika, ja loput käyttivät yli tutkinnoton määritellyn suoritusajan. (Kuvio 3.)

Vuonna 2015 valmistuneista pienin osuus eli noin 10 % oli aloittanut tohtorin tutkinnon suorittamisen ennen vuotta 2000, eli tohtorin tutkinnon suorittamisessa oli kestänyt yli 15 vuotta. Noin 17 % vastaajista oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuosina 2000–2005, eli tutkinnon suorittaminen oli kestänyt heillä 15–10 vuotta. Suurin osuus vuonna 2015 tohtoriksi valmistuneista eli noin 48 % oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuosina 2006–2010, eli valmistuminen oli vienyt heillä 5–9 vuotta. Noin 24 % vastaajista aloitti tohtorin tutkinnon suorittamisen vuoden 2010 jälkeen, eli heillä

tutkinnon suorittaminen kesti alle viisi vuotta. Keskimäärin vuonna 2015 valmistuneet kauppatieteiden tohtorit olivat aloittaneet tutkinnon suorittamisen vuonna 2007, eli keskimäärin tutkinnon suorittaminen oli kestänyt noin kahdeksan vuotta. Vuonna 2016 valmistuneista kauppatieteiden tohtoreista vain noin 6 % oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuosina 2000–2005, eli heillä tutkinnon suorittamiseen oli kulunut 11–16 vuotta. Suurin osa eli 56 % oli aloittanut tutkinnon vuosina 2006–2010, ja 37 % oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuoden 2005 jälkeen, eli 56 % vastaajista tutkinnon suorittamiseen kului 6–10 vuotta ja 37 % kului kuusi vuotta tai vähemmän. Vuonna 2016 valmistuneet kauppatieteiden tohtorit olivat aloittaneet tutkinnon suorittamisen keskimäärin vuonna 2010, eli tutkinnon suorittaminen kesti heillä keskimäärin noin kuusi vuotta.

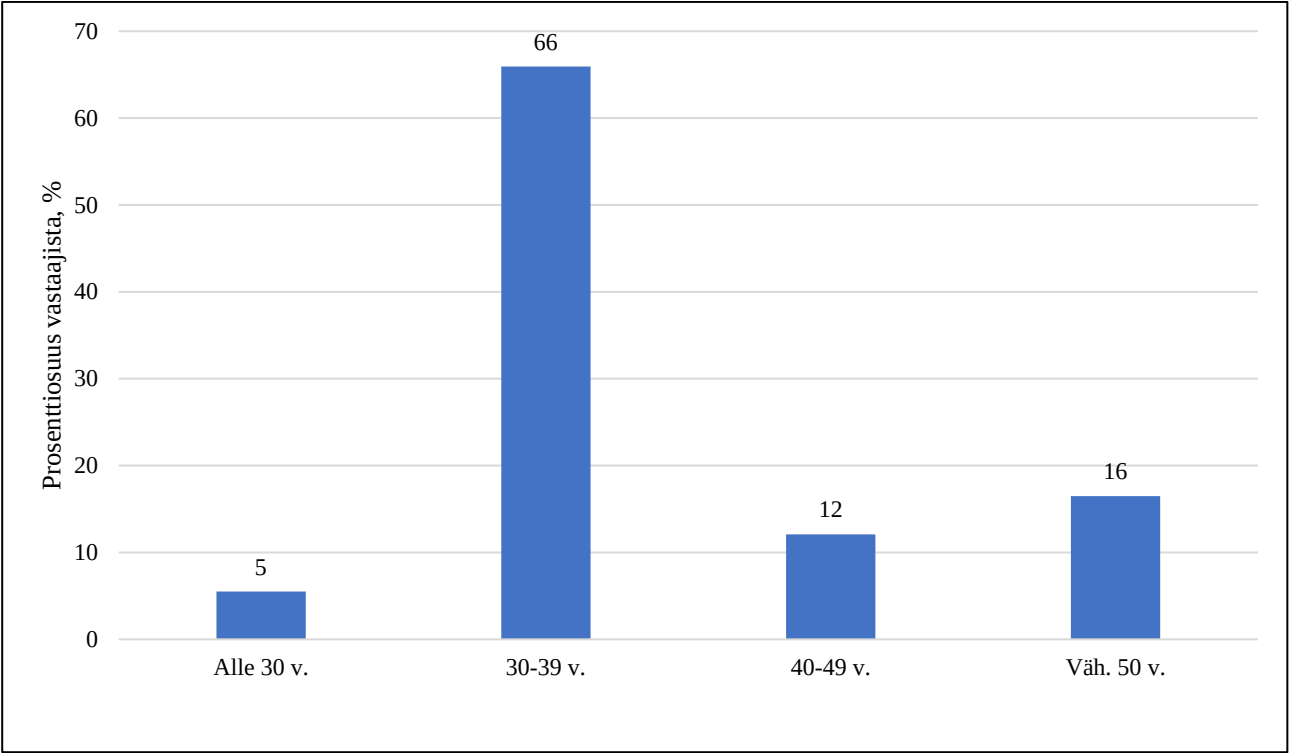

Kuvio 3: Vastaajien tohtorin tutkinnon suorittamisen aloitusvuosi, %

Naisvastaajat käyttivät keskimäärin miehiä enemmän aikaa tutkinnon suorittamiseen. Naisten keskimääräinen tutkinnon aloitusvuosi oli 2008, jolloin tutkinnon keskimääräinen kesto oli noin 7–8 vuotta. Heistä noin 55 % oli aloittanut tutkinnon suorittamisen vuosina 2006–2010, noin 25 % vuoden 2010 jälkeen, noin 15 % vuosina 2000–2005 ja noin 5 % ennen vuotta 2000. Miesten keskimääräinen tutkinnon aloittamisvuosi taas oli 2010, joten tutkinnon suorittamiseen kului keskimäärin 5–6 vuotta. 53 % aloitti tutkinnon suorittamisen vuosina 2006–2010, 45 % vuoden 2010 jälkeen ja vain noin 3 %

aloitti vuosina 2000–2005. Kyselyyn vastanneista miehistä yksikään ei ollut aloittanut tutkinnon suorittamista ennen vuotta 2000. Yliopistokohtaisessa vertailussa huomattiin, että Vaasan yliopistosta oli valmistunut eniten tohtoreita, jotka olivat aloittaneet tutkinnon suorittamisen ennen vuotta 2000 tai vuosina 2000–2005. Vaasan yliopistosta valmistuneet kyselyyn vastanneet tohtorit olivat siten suorittaneet tohtorin tutkinnon keskimäärin muita hitaammin.

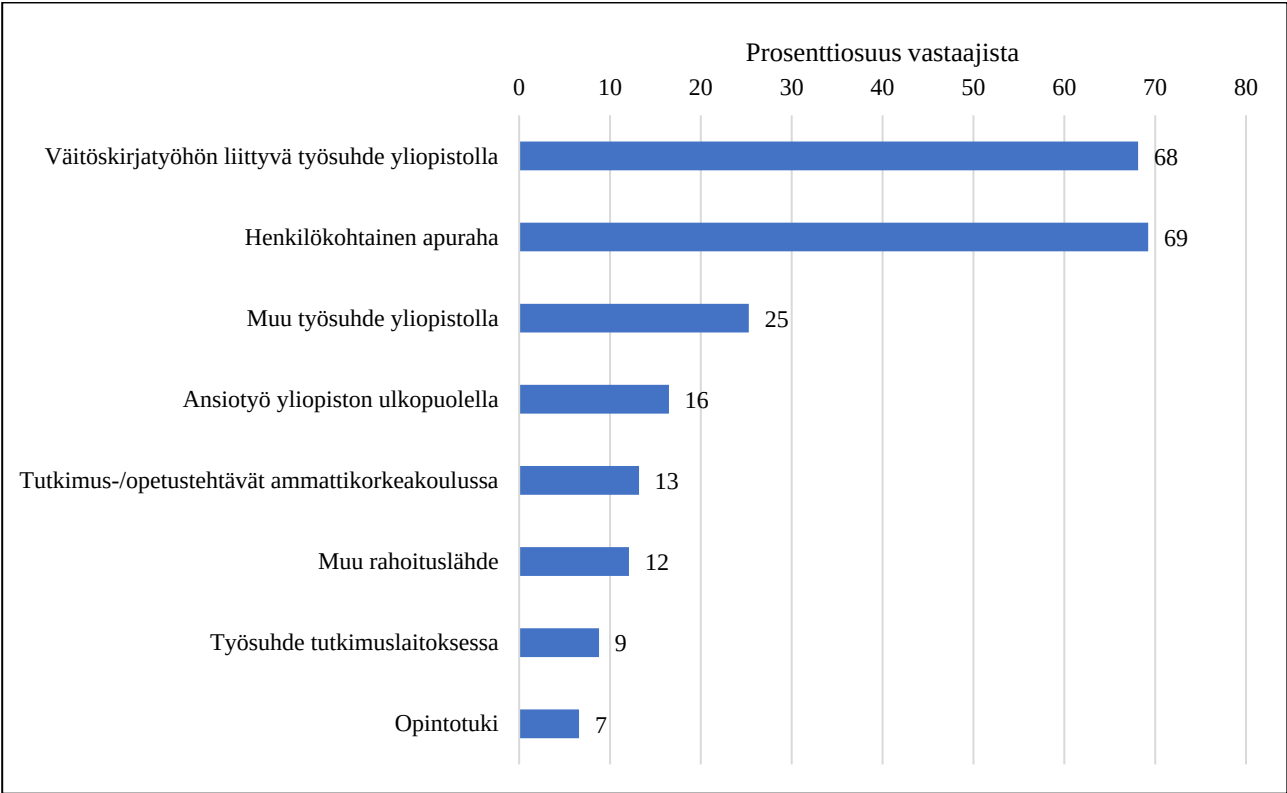
Kyselyyn vastanneiden kauppatieteiden tohtoreiden keski-ikä valmistuessa oli 39 vuotta. Isoin osa vastaajista eli 66 % oli 30–39-vuotiaita valmistuessaan tohtoreiksi. Toiseksi isoin osa eli 16 %, oli vähintään 50-vuotiaita valmistuessaan. 12 % vastaajista oli 40–49-vuotiaita, ja vain 5 % vastaajista oli alle 30-vuotiaita valmistuessaan (Kuvio 4). Naiset valmistuivat keskimäärin hieman vanhempina kuin miehet. Naisvastaajien keski-ikä valmistuessa oli 41 vuotta ja miesvastaajien 36 vuotta. Naisista noin 62 % valmistui 30–39-vuotiaina, noin 23 % vähintään 50-vuotiaina, noin 13 % 40–49-vuotiaina ja vain noin 2 % alle 30-vuotiaina. Miehistä taas 71 % valmistui 30–39-vuotiaina, 11 % alle 30-vuotiaina kuten myös 40–49-vuotiaina. Vain noin 8 % miehistä valmistui 50-vuotiaina tai sitä vanhempina. Ulkomaalaisten tohtoreiden keski-ikä valmistuessa oli hieman suomalaisia alhaisempi eli noin 37 vuotta. Ulkomaalaisista tohtoreista 74 % valmistui 30–39-vuotiaina ja loput eli 26 % 40–49-vuotiaina.

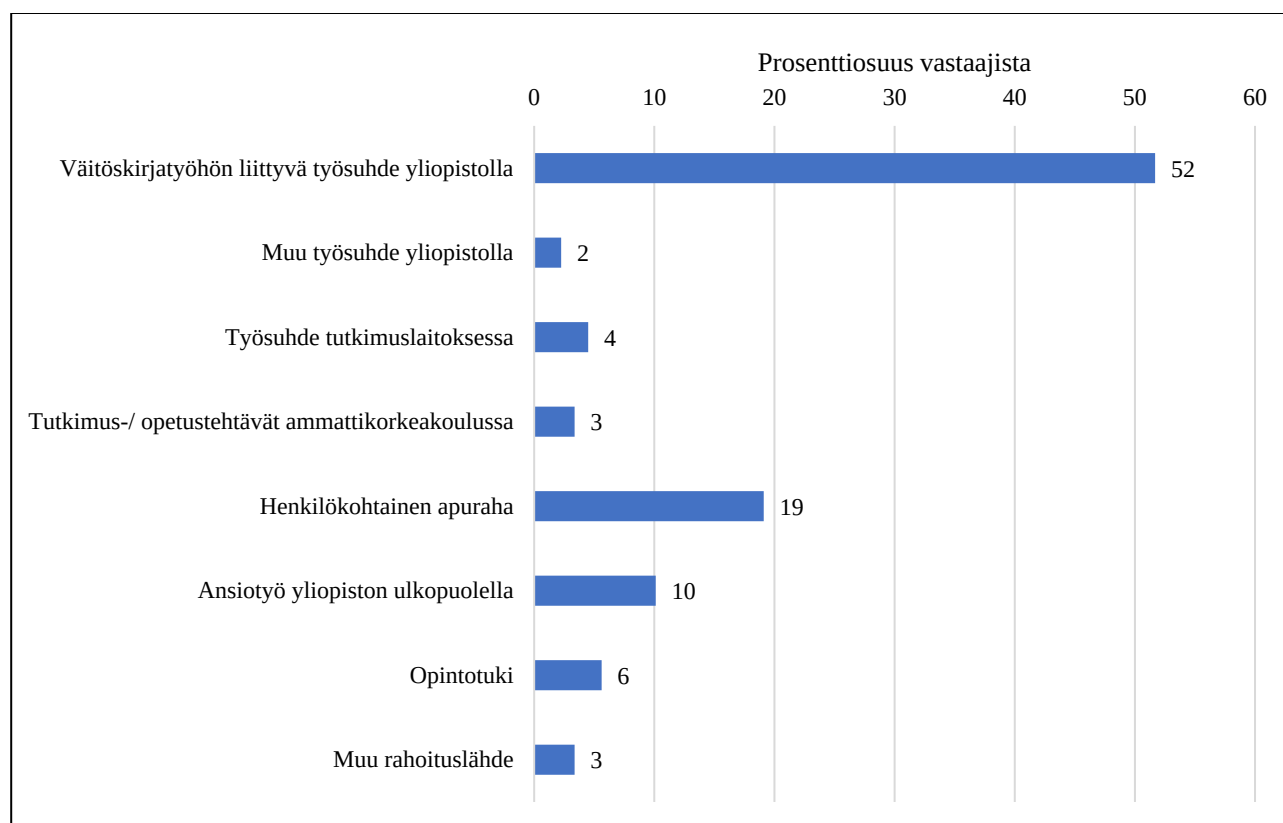
Kuvio 4: Vastaajien ikä tohtoriksi valmistuessa, %

2.3 Tohtoriopintojen rahoitus

Tohtoriopintojen rahoitustavoiksi oli kyselyssä annettu vaihtoehdot: henkilökohtainen apuraha, väitöskirjatyöhön liittyvä työsuhde yliopistolla, muu työsuhde yliopistolla, ansiotyö yliopiston ulkopuolella, tutkimus- tai opetustehtävät ammattikorkeakoulussa, työsuhde tutkimuslaitoksessa, opintotuki sekä muu rahoituslähde. Vastaajilta kysyttiin sekä kaikkia opintojen aikaisia rahoituslähteitä että tärkeintä rahoituslähdetä. Yleisimmät opintojen rahoitustavat vastaajien kesken olivat henkilökohtainen apuraha, 69 %, sekä väitöskirjatyöhön liittyvä työsuhde yliopistolla, 68 % (Kuvio 5). 52 % vastaajista rahoitti opintonsa ensisijaisesti väitöskirjatyöhön liittyvällä työsuhteella (Kuvio 6). Tohtorin tutkinnon suorittaminen rahoitettiin Tampereen yliopistossa useimmin väitöskirjatyöhön liittyvällä työsuhteella. Hankenissa taas henkilökohtainen apuraha oli selkeästi yleisin tapa rahoittaa opintoja. Tämä huomio voi liittyä Hankenista valmistuneiden ulkomaalaisten tohtoreiden suhteellisen korkeaan määrään. Kauppatieteiden tohtorit rahoittivat opintojaan henkilökohtaisella apurahalla useammin kuin tohtorit kaikilla aloilla keskimäärin.

Kuvio 5: Tohtoriopintojen rahoituslähteet vastaajien kesken (%)

Kuvio 6: Tohtoriopintojen ensisijainen rahoituslähde vastaajien kesken, %

Vastaajista 77 % suoritti tohtorin tutkintoa kokopäiväisesti. 10 % vastaajista suoritti tutkinnon osaaikaisesti ja 13 % vapaa-ajalle muun päivätyön ohella. 57 % kyselyn vastaajista käytti kokonaistyöajastaan vähintään puolet väitöskirjatutkimuksen tekemiseen. Kysymyksen kohdalla oli selkeää vuosittaista vaihtelua. Noin 67 % vuonna 2015 valmistuneista käytti työajastaan alle puolet väitöskirjan tekemiseen, kun taas noin 75 % vuonna 2016 valmistuneista käytti vähintään puolet työajastaan väitöskirjan tekemiseen. Kauppatieteellisellä alalla tohtorin tutkinto suoritettiin useammin kokopäiväisesti kuin kaikilla aloilla keskimäärin.

Kyselyyn vastanneista ulkomaalaisista kauppatieteiden tohtoreista kaikki, 100 %, olivat käyttäneet vähintään puolet työajasta väitöskirjan tekemiseen, kun taas suomalaisista tohtoreista vain 50 % oli käyttänyt yli puolet työajasta väitöskirjaan. Myös nais- ja miesvastaajien välillä oli eroa siinä, kuinka paljon aikaa väitöskirjatutkimukseen oli käytetty tutkinnon kokonaistyöajasta. Miehistä vain 33 % käytti alle puolet tohtorin tutkinnon työajasta väitöskirja tekemiseen., kun taas naisista paljon useampi eli 75 % käytti yli puolet työajastaan väitöskirjan kirjoittamiseen. Yliopistokohtaisessa tarkastelussa useimmiten tutkinto suoritettiin kokopäiväisesti Tampereen yliopistossa, jossa valmistuneista kaikki suorittivat tutkinnon kokopäiväisesti.

Nais- ja miesvastaajien välillä ei ollut merkittäviä eroja tohtoriopintojen rahoitustapojen suhteen. Miehistä suurempi osa kuin naisista eli 87 % suoritti tohtorin tutkinnon kokopäiväisesti. Naisista vain 69 % suoritti tutkinnon kokopäiväisesti. Naisista taasen huomattavasti suurempi osa, 19 %, suoritti tutkinnon vapaa-ajalla muun päivätyön ohella, kun miehistä vain 5 % suoritti tutkinnon niin. Vain pieni osa molemmista ryhmistä oli vastannut suorittaneensa tohtorin tutkinnon osa-aikaisesti eli naisista 12 % ja miehistä 8 %. Ulkomaalaiset tohtorit suorittivat tohtorin tutkinnon kokopäiväisesti suomalaisia useammin, mitä voi selittää apurahojen suurempi yleisyys ulkomaalaisilla tohtoreilla.

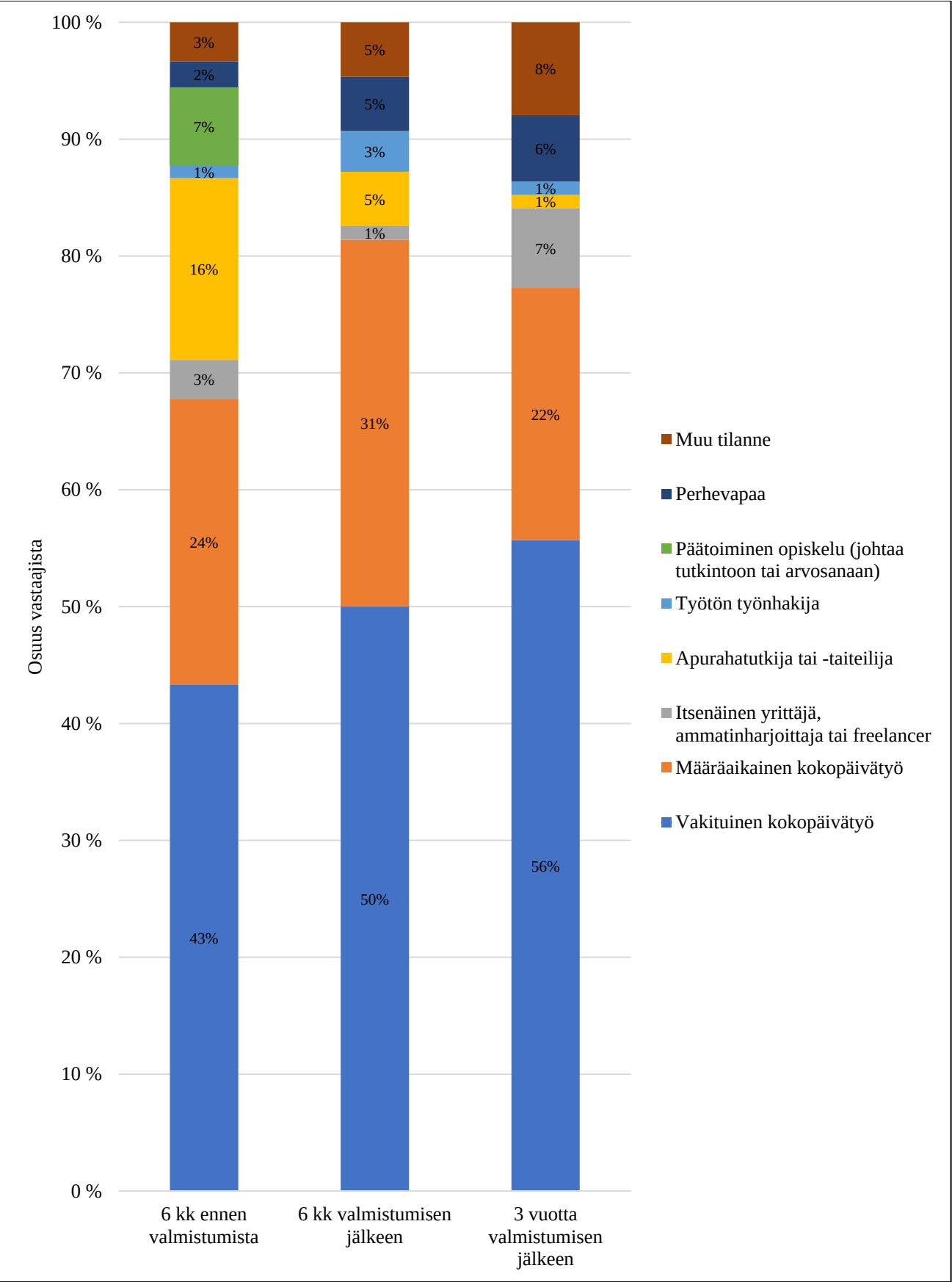
3. Kauppatieteiden tohtoreiden työmarkkinatilanne ja työllistyminen

3.1 Sijoittuminen työmarkkinoille ja palkkaus

Vastavalmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden työllisyystilanne on todella hyvä. Hyvin pieni osuus kyselyyn vastanneista on ollut työttömänä työnhakijana havaintohetkinä. Kuusi kuukautta ennen tohtorin tutkinnon suorittamista 43 % vastaajista oli vakituisessa kokopäivätyössä. Kuusi kuukautta valmistumisesta tohtoriksi 50 % vastaajista oli vakituisessa kokopäivätyössä, ja haastatteluhetkellä vastaajista 56 % ilmoitti olevansa vakituisessa kokopäivätyössä. Kuusi kuukautta ennen tutkinnon suorittamista seuraavaksi yleisimmät työmarkkinatilanteet olivat määräaikainen kokopäivätyö, 24 %, apurahatutkija tai -taiteilija, 16 %, sekä tutkintoon tai arvosanaan johtava päätoiminen opiskelu, 7 %. Myös kuusi kuukautta tutkinnon suorittamisen jälkeen toiseksi yleisin työmarkkinatilanne oli määräaikainen kokopäivätyö, 31 %. Kyselyhetkellä eli kolme vuotta valmistumisen jälkeen toiseksi merkittävin työmarkkinatilanne oli määräaikainen kokopäivätyö, 22 %. Seitsemän prosenttia vastaajista oli haastatteluhetkellä määräaikaisessa osa-aikatyössä, seitsemän prosenttia toimi itsenäisenä yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina, ja kuusi prosenttia oli perhevapaalla työstä. (Kuvio 7.)

Tohtoreiden työllisyystilanne valmistumisen jälkeen eroaa hieman kauppatieteiden maistereiden työllisyystilanteesta. 80 % kauppatieteiden maistereista on vakituisessa täyspäiväisessä työsuhteessa viisi vuotta valmistumisen jälkeen, kun tohtoreista kolme vuotta valmistumisen jälkeen vain 56 % on vakituisessa kokopäivätyössä. Muuten 5 % maistereista oli määräaikaisessa täyspäiväisessä työsuhteessa, 4 % toimi yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina ja 4 % oli perhevapaalla työsuhteen aikana. Työttömiä maistereita oli 2 %. Selitys määräaikaisten työsuhteiden isompaan määrään tohtoreiden keskuudessa löytyy mahdollisesti siitä, että yliopistoissa työsuhteet ovat useammin määräaikaisia kuin yritysmaailmassa. (Satola, 2019.)

Naisten ja miesten työtilanne oli hyvin samankaltainen sekä kuusi kuukautta ennen valmistumista, kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen että kyselyhetkellä. Muutamia eroja kuitenkin löytyi. Kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen miehistä 59 % oli vakituisessa kokopäivätyössä ja naisista vain 44 %. Kolme vuotta valmistumisen jälkeen naisista 10 % oli perhevapaalla työstä, mutta miespuolisista vastaajista ei yksikään ollut perhevapaalla.

Kuvio 7: Vastaajien sijoittuminen työmarkkinoilla havaintohetkinä, % (yleisimmät työmarkkinatilanteet)

Ulkomaalaisten tohtoreiden työmarkkinatilanne valmistumisen jälkeen oli jossain määrin heikompi kuin suomalaisten tohtoreiden sekä kuusi kuukautta ennen valmistumista, kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen että kyselyhetkellä. Esimerkiksi kuusi kuukautta ennen valmistumista ulkomaalaisista tohtoreista vain 17 % oli vakituisessa kokopäivätyössä, kun samaan aikaan suomalaisista 49 % oli vakituisessa kokopäivätyössä. Toisaalta ulkomaalaisista tohtoreista 33 % työskenteli apurahatutkijoina, kun suomalaisista vain 11 % työskenteli apurahatutkijoina.

Työttömänä työnhakijana oli kuusi kuukautta ennen valmistumista 1 % vastaajista, kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen 3 % ja kolme vuotta valmistumisen jälkeen 1 %. 13 % eli 12 vastaajista oli ollut työttömänä tohtorin tutkinnon suorittamisen jälkeen. 58 % työttömänä olleista eli seitsemällä vastaajalla työttömyysjakso oli kestänyt alle puoli vuotta, 17 % eli kahdella vastaajalla puolesta vuodesta vuoteen ja 25 % eli kolmella vastaajalla työttömyysjakso oli kestänyt yli vuoden. Ulkomaalaiset tohtorit olivat olleet useammin työttöminä työnhakijoina kuin suomalaiset kaikkina tarkasteluajankohtina. Vastavalmistuneilla kauppatieteiden tohtoreilla oli hieman parempi työllisyys verrattuna kaikkiin aloihin sekä kuusi kuukautta ennen valmistumista, kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen että kyselyhetkellä (Vipunen, 2020). Kauppatieteiden maistereista kymmenes oli ollut työttömänä valmistumisen jälkeen eli tohtoreiden työllisyystilanteen voisi ajatella olleen siinä mielessä parempi (Satola, 2019).

Vastaajilta kysyttiin, missä kaupungissa heidän työpaikkansa sijaitsee Suomessa tai missä maassa, jos he työskentelevät ulkomailla. Työpaikan sijainti on raporttia varten luokiteltu vastauksista kolmeen luokkaan: Uusimaa, muu Suomi ja ulkomaat. Kaikista vastaajista 51 % työskenteli kyselyhetkellä Uudellamaalla, 33 % muualla Suomessa ja 16 % ulkomailla. Uudellamaalla yleisin työpaikan sijaintikunta oli Helsinki, muualla Suomessa vastaajien työpaikat sijaitsivat muun muassa Jyväskylässä, Vaasassa, Tampereella, Turussa ja Oulussa sekä muissa suuremmissa asutuskeskitymissä. Ulkomaille työllistyneet tohtorit työskentelivät pääosin Euroopassa, kuten Ruotsissa, Tanskassa ja Saksassa. Muutamia vastauksia oli myös Euroopan ulkopuolelta. Vastavalmistuneet ulkomaalaiset kauppatieteiden tohtorit työskentelivät suomalaisia useammin ulkomailla kolme vuotta valmistumisen jälkeen. Ulkomaille töihin lähti suhteessa eniten tohtoreita Hankenista, Åbo Akademista ja Aalto-yliopistosta. Hankenista valmistui myös eniten ulkomaalaisia tohtoreita, mikä voi selittää suurinta ulkomaille työllistyneiden osuutta. Useimmiten vakituisessa kokopäivätyössä asuivat Uudellamaalla tai ulkomailla työskentelevät tohtorit. Muualla Suomessa työskentelevät tohtorit olivat muita useammin määräaikaisessa kokopäiväisessä työsuhteessa kyselyhetkellä.

Kyselyyn vastanneiden tohtoreiden keskiansio oli 5050 euroa ja mediaaniansio 4800 euroa. Yleisin bruttopalkkataso vastaajien kesken oli 3000–3999 euroa, toiseksi yleisin 5000–5999 euroa ja kolmanneksi yleisin 4000–4999 euroa (Kuvio 8). Palkat jakautuvat 2015 ja 2016 valmistuneiden kesken eri tavoin mahdollisesti vastaajien työnantajien eri luonteen vuoksi. Vuonna 2015 valmistuneet työllistyivät useammin ammattikorkeakouluihin, järjestöihin tai säätiöihin ja isoihin yrityksiin tai valtionyhtiöihin, 2016 valmistuneet taas työllistyivät useammin yliopistoihin ja pieniin yksityisiin yrityksiin tai valtionyhtiöihin. Vuonna 2015 valmistuneiden tohtoreiden keski bruttotulo oli 5505 euroa ja mediaanibruttotulo 5400 euroa, ja vuonna 2016 valmistuneiden keski bruttotulo oli 4865 euroa ja mediaanibruttotulo 4500 euroa. 2015 valmistuneista noin 40 % ansaitsi 5000–5999 euroa, kun taas 2016 valmistuneista vain 14 % ansaitsi sen verran. Suurin osuus, 35 %, vuonna 2016 valmistuneista ansaitsi 3000–3999 euroa.

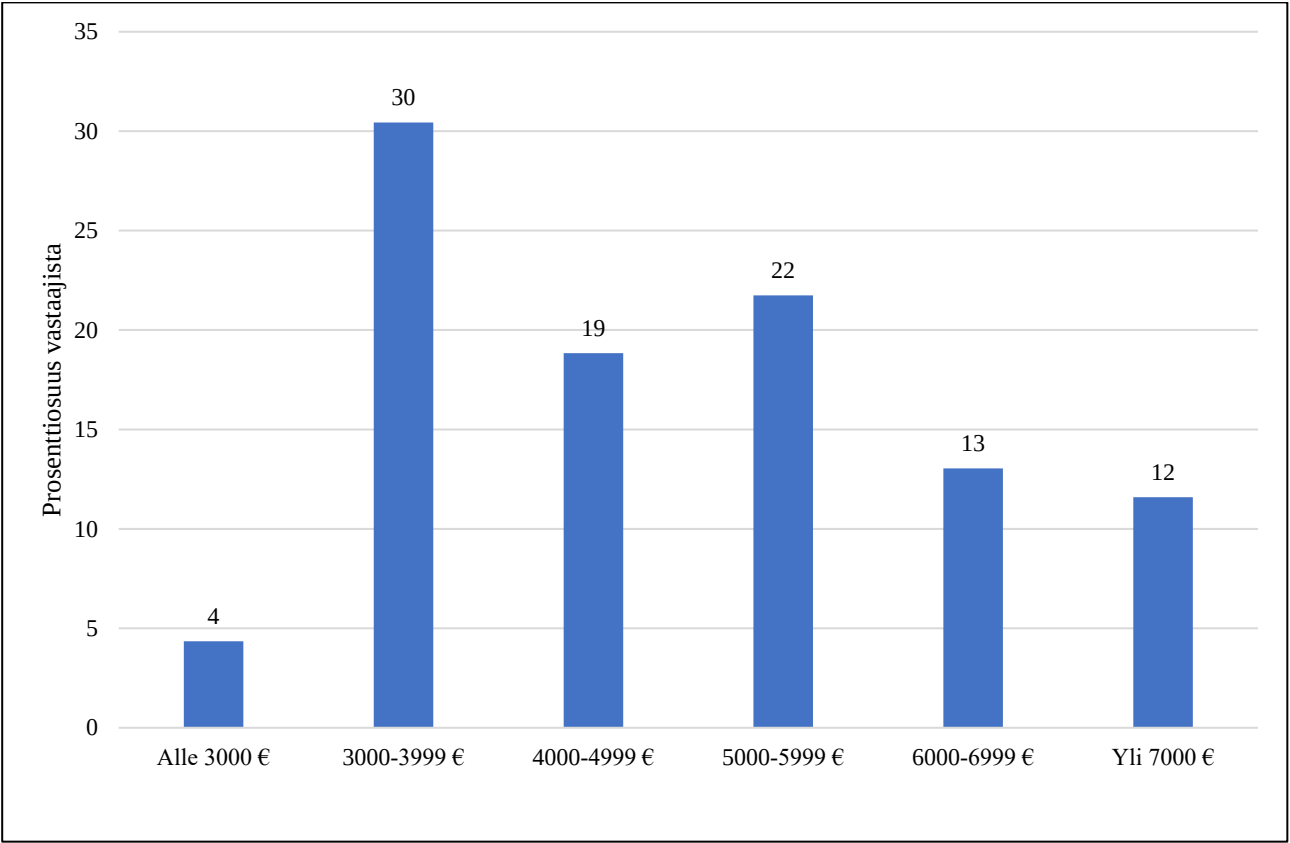
Naisten keskiansio haastatteluhetkellä oli 4823 euroa ja mediaanitulo 4500 euroa. Miehillä keskiansio oli jonkin verran korkeampi eli 5314 euroa ja mediaanitulo 5000 euroa. Naisten ja miesten välinen palkkaero oli siten keskiarvopalkassa 491 euroa ja mediaanipalkassa 500 euroa. Ulkomaalaisten tohtoreiden keskipalkka oli 5137 euroa eli hieman korkeampi kuin suomalaisilla, mutta mediaanipalkka taas oli hieman suomalaisia tohtoreita alhaisempi 4500 euroa. Ulkomaalaisten tohtoreiden palkkataso vaihteli siis enemmän kuin suomalaisten.

Yliopistokohtaisessa tarkastelussa korkein keskiansio on LUT-yliopistosta valmistuneilla tohtoreilla ja korkein mediaaniansio Vaasan yliopistosta valmistuneilla. Matalin keskiansio on Åbo Akademista valmistuneilla ja matalin mediaaniansio Oulun yliopistosta valmistuneilla. Yliopistokohtaiset vastausmäärät ovat kuitenkin hyvin pieniä, joten yksilökohtaiset tekijät voivat vaikuttaa voimakkaasti palkkatasoon. (Kuvio 9.)

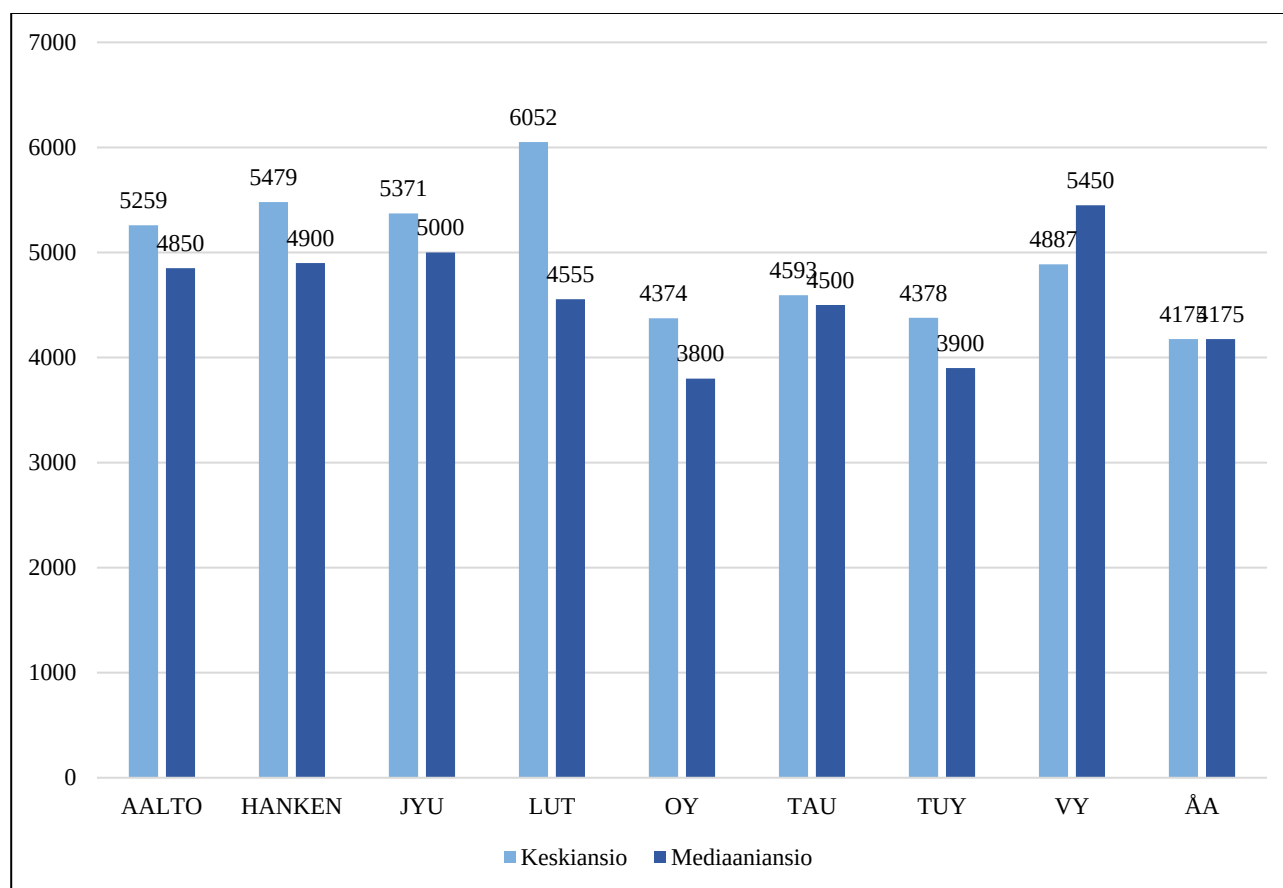
Vastavalmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden palkkataso on korkeampi kuin kaikkien alojen yleinen taso. Vuonna 2015 valmistuneiden tohtoreiden mediaanitulo oli 4000 euroa eli 800 euroa alhaisempi kuin kauppatieteiden tohtoreiden mediaanitulo vuosina 2015 ja 2016. Naisten ja miesten välinen ero mediaanipalkassa oli pienempi kuin kauppatieteiden tohtoreilla eli 200 euroa (Koivunen, 2018). Vastavalmistuneiden kauppatieteiden maistereiden keskiarvopalkka vuonna 2018 oli hieman kauppatieteiden tohtoreita alhaisempi eli 3366 euroa ja mediaanipalkka 3200 euroa (Satola, 2019). Ekonomieilla naisten ja miesten välinen palkkaero oli noin 400 euroa, eli tohtoreiden kohdalla naisten ja miesten välinen palkkaero oli suurempi. Verrattuna edelliseen vastavalmistuneiden

kauppatieteiden tohtoreiden uraseurantaan palkkataso oli noussut vuoden 2013 tasosta 4880 eurosta 170 euroa. Naisten ja miesten välinen keskimääräinen tuloero oli silloin 465 euroa (Helin, 2014).

Keskimääräinen ansio jakautui työpaikan sijainnista riippuen niin, että Uudellamaalla keskipalkka oli 5393 euroa, muualla Suomessa 4296 euroa ja ulkomailla 5528 euroa. Ulkomaille työllistyneiden tohtoreiden keskipalkka oli siis korkein. Mediaanipalkkoissa taas Uudellamaalla ansaittiin parhaiten. Uudenmaan mediaani oli 5350 euroa, muun Suomen 3875 euroa, ja ulkomailla mediaaniansio oli 4825 euroa. Näistä luokista Uudenmaan ulkopuolisessa Suomessa on siten alhaisimmat palkat ja keskiansiolla ja mediaanitulolla mitattuna vaihtelee, onko Uudellamaalla vai ulkomailla korkeimmat palkat.

Kuvio 8: Vastaajien bruttoansio kyselyvuoden syksyllä kokopäivätyössä tai apurahatutkijana olevilla säännölliset lisät, luontaisetujen verotusarvo ja ylityökorvaukset mukaan lukien, %

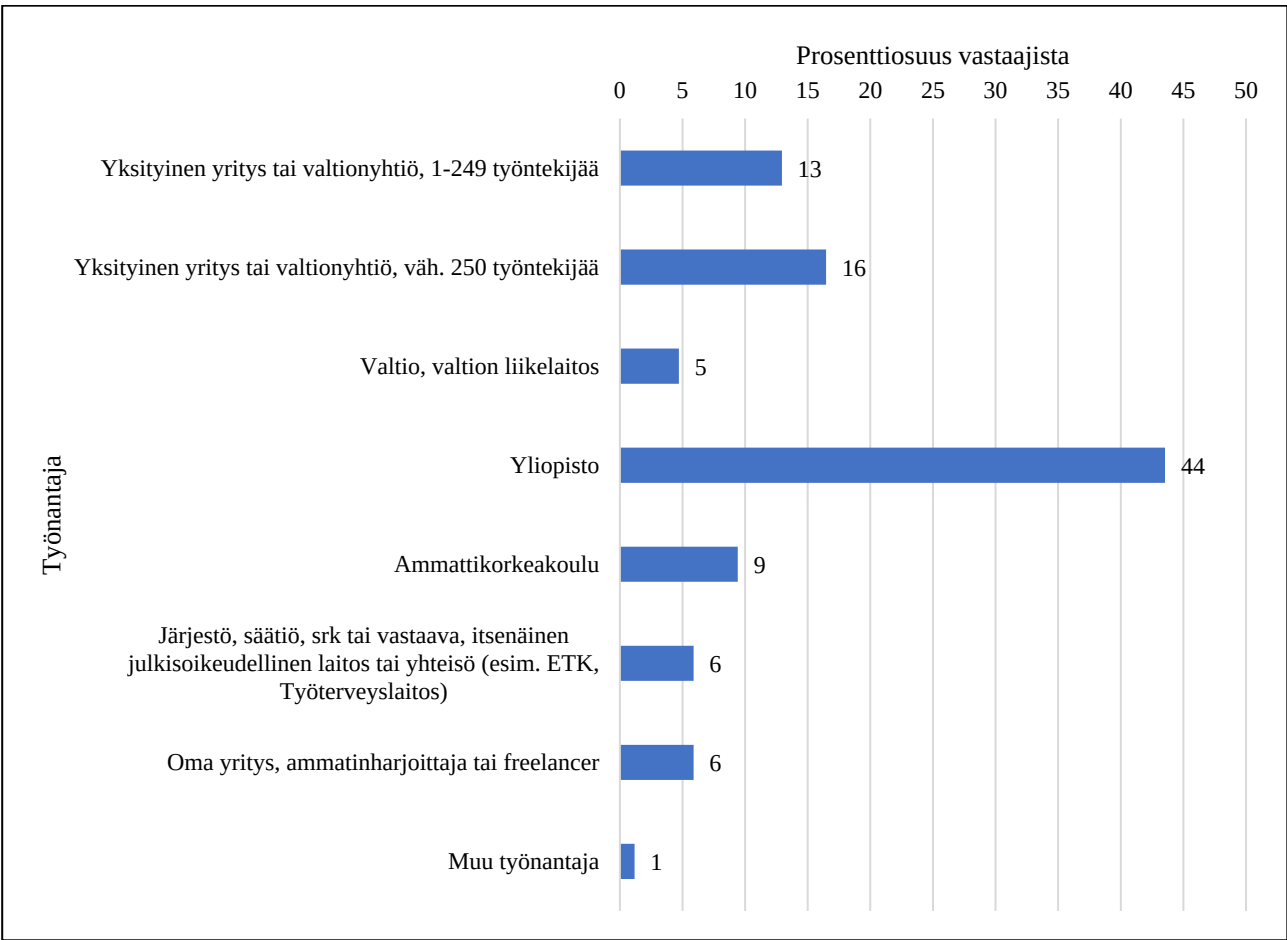

Kuvio 9: Keskimääräinen ansio ja mediaaniansio bruttona yliopistoittain kyselyvuoden syksyllä kokopäivätyössä tai apurahatutkijana olevilla säännölliset lisät, luontaisetujen verotusarvo ja ylityökorvaukset mukaan lukien, euroa

3.2 Työnantajat ja työtehtävät

Kyselyhetkellä vastaajien yleisin päätyönantaja oli yliopisto, 44 %. Seuraavaksi yleisimmät päätyönantajat olivat iso yksityinen yritys tai valtionyhtiö, jossa työskentelee vähintään 250 työntekijää, 16 %, pieni yksityinen yritys tai valtionyhtiö, jossa työskentelee alle 250 työntekijää, 13 %, ja ammattikorkeakoulu, 9 % (Kuvio 10). Kysymyksen kohdalla oli poikkeuksellisen paljon vaihtelua tutkimusvuosien välillä. Vuonna 2015 valmistuneista 31 % päätyönantaja oli yliopisto, 23 % ammattikorkeakoulu, 19 % suuri yksityinen yritys tai valtionyhtiö ja 15 % järjestö, säätiö, seurakunta tai vastaava itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai yhteisö kuten Eläketurvakeskus tai työterveyslaitos. Myös vuonna 2016 valmistuneilla yleisin päätyönantaja oli yliopisto, 49 %, mutta muut yleiset päätyönantajat olivat pienempi yksityinen yritys tai valtionyhtiö, 17 %, suuri yksityinen yritys tai valtionyhtiö, 15 %, sekä oma yritys, ammatinharjoittaja tai freelancer, 7 %. Verrattuna

edelliseen kauppatieteiden tohtoreiden uraseurantaan vuonna 2015 yleisimmät työnantajat ovat pysyneet hyvin samansuuntaisena (Helin, 2014).

Kuvio 10: *Nykyinen päätyönantaja kyselyhetkellä, %*

Kyselyn vastaajilta kysyttiin heidän työtehtävistään sekä kaikkia tämänhetkiseen työhön kuuluvia tehtäviä että pääasiallisinta työtehtävää. Yleisimmät työtehtävät kyselyhetkellä kaikkien vastaajien kesken olivat tutkimus, 65 %, opetus tai kasvatus, 44 %, suunnittelu- tai kehitystehtävät, 22 %, konsultointi tai koulutus, 18 %, sekä johto- ja esihenkilötehtävät, 17 %. Yleisin pääasiallinen tehtäväkuva oli tutkimus, 43 %. Sen jälkeen yleisimmät pääasialliset työtehtävät olivat opetus tai kasvatus, 18 %, sekä johto- ja esihenkilötehtävät, 13 % (Kuvio 11). Tämä selittynee pitkälti yleisimpien työpaikkojen kautta. Yliopistoissa työnkuvat sisältävät pitkälti tutkimusta ja opetusta. On myös varsin odotettua, että tohtorin tutkinnolla työllistytään tutkimus ja kehitystehtäviin, joihin tutkinto pitkälti valmistaa.

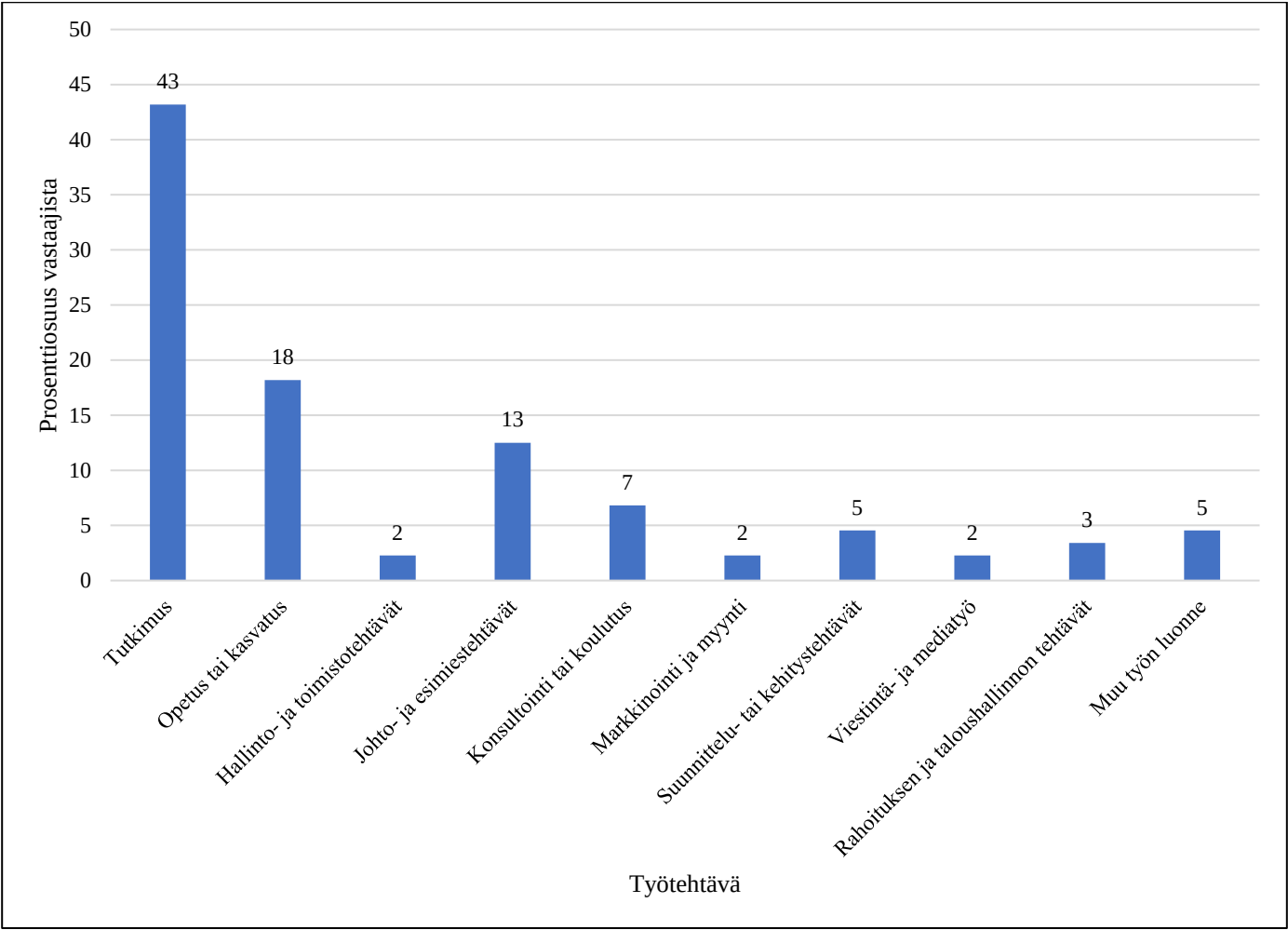
Ulkomailla ja muualla Suomessa kuin Uudellamaalla työskentelevät vastavalmistuneet kauppatieteiden tohtorit työllistyivät useammin yliopistoihin, ja tekivät siten myös enemmän tutkimus- ja opetustyötä kuin Uudellamaalla työskentelevät. Ammattikorkeakouluissa työskennellään vain Suomessa, mikä varmasti liittyy vahvasti ammattikorkeakoulujen erityiseen rooliin Suomessa. Järjestö, säätiö tai muu itsenäinen laitos tai yhteisö oli työpaikkana pelkästään Uudellamaalla työskentelevillä, mikä selittyy kyseiseen luokkaan kuuluvien työpaikkojen sijoittumisella pääosin pääkaupunkiseudulle. Ulkomailla työskentelevien tohtoreiden työtehtäviin kuului useammin hallintotehtäviä kuin Suomessa. Asiakastyötä kuului pelkästään ulkomailla työskentelevien tohtoreiden työtehtäviin. Muualla kuin Uudellamaalla työskentelevien vastaajien työtehtävät koostuivat useimmiten pääosin tutkimuksesta. Tohtorin tutkinto oli myös pätevyysvaatimus siellä useimmin.

Nykyisten työtehtävien luonne oli hyvin samansuuntainen sekä naisilla että miehillä. Joitain eroja myös löytyi, sillä miehistä suurempi osa työskenteli rahoituksen ja taloushallinnon tehtävissä sekä johto- ja esimiestehtävissä, kun taas naisvastaajista hieman useampi työskenteli markkinoinnin ja myynnin tehtävissä tai oli valinnut vaihtoehdon ”muu työn luonne”. Kun kysyttiin pääasiallista tehtävää, naisista suurempi osa eli 24 % työskenteli opetuksen tai kasvatuksen tehtävissä kuin miehistä vain 11 % työskenteli pääasiallisesti kyseisissä tehtävissä. Miehistä taas useampi työskenteli pääasiallisesti konsultoinnin ja koulutuksen tehtävissä sekä rahoituksen ja taloushallinnon tehtävissä.

Ulkomaalaisten tohtoreiden nykyisen työn luonne oli myös pitkälti samanlainen kuin suomalaisilla tohtoreilla. Hieman useamman ulkomaalaisen tohtorin työtehtäviin kuului hallinto- ja toimistotehtävät. Pääasiallisimmat työtehtävät jakautuivat kuitenkin samansuuntaisesti ulkomaalaisilla ja suomalaisilla tohtoreilla.

Vastavalmistuneisiin ekonomeihin verrattuna tilanne on jossain määrin erilainen. Hieman yli puolet vastavalmistuneista kauppatieteiden maistereista työskenteli kyselyhetkellä suuressa yrityksessä ja vajaa kolmannes pienissä tai keskisuurissa yrityksissä, kun taas kauppatieteiden tohtoreista vain 29 % työskenteli yritysten tai valtionyhtiöiden palveluksessa. Pieni osa vastavalmistuneista kauppatieteiden maistereista työskenteli valtiolla, ja saman verran työllistyi omaan yritykseen. Marginaalinen osuus työllistyi yliopistoon ja kuntiin tai kuntayhtymiin. Huomattavasti pienempi osuus vastavalmistuneista ekonomeista työllistyi siis yliopistoihin verrattuna tohtoreihin. Maistereiden ja tohtoreiden uraseurantalomakkeissa kysytään nykyisistä työtehtävistä hieman erilaisin kysymyksin. Maistereiden osalta ei ole saatavilla tietoa pääasiallisimmista työtehtävistä,

mutta työhön kuuluvista tehtävistä on. Valmistuneista maistereista noin 40 % työskenteli johto- ja esimiestehtävissä, kolmannes suunnittelu-, kehitys ja hallintotehtävissä, kolmannes rahoituksen ja taloushallinnon tehtävissä, neljäsosa konsultoinnissa ja koulutuksessa, neljäsosa myynnissä ja markkinoinnissa ja viidennes toimistotehtävissä. Tutkimuksen parissa ja opetus- ja kasvatustehtävissä työskenteli kummassakin vain muutama prosentti. (Satola, 2019)

Kuvio 11: Kyselyn vastaajien pääasiallisen tehtävän luonne kyselyhetkellä, %

3.3 Tutkinnon merkitys työelämässä

96 % kyselyyn vastanneista kauppatieteiden tohtoreista oli joko erittäin tyytyväisiä, tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä tohtorin tutkintoon työuransa kannalta. Suuri osa kyselyyn vastanneista kauppatieteiden tohtoreista oli tyytyväisiä tämänhetkisen työtilanteeseensa, ja useimmat olivat saaneet paremman aseman työmarkkinoilla sekä lisää palkkaa. 44 % kyselyn vastaajista koki saaneensa tohtorin tutkinnon myötä paremman aseman työmarkkinoilla (Taulukko 2). 26 % oli sitä

mieltä, että tohtorin tutkinto ei ollut parantanut heidän asemaansa työmarkkinoilla. 30 % ei osannut sanoa. Vastaajista 90 % koki myös olevansa täysin tai osittain tavoitteidensa mukaisella uralla. 43 % sanoi olevansa täysin tavoitteidensa mukaisella uralla ja 47 % osittain. Vain 8 % ei ollut kyselyhetkellä tavoitteidensa mukaisella urapolulla. 46 % vastaajista oli saanut lisää palkkaa tohtorin tutkinnon myötä, 65 % vaativampia työtehtäviä ja 67 % mielekkäämpiä työtehtäviä. 57 % vastaajista koki saaneensa paremman aseman työpaikallaan tohtorin tutkinnon ansiosta, mutta 33 % koki, ettei tohtorin tutkinto ollut parantanut heidän asemaansa työpaikalla. 39 % vastavalmistuneista tohtoreista ei ollut saanut lisää palkkaa tohtoriksi valmistumisen jälkeen. 22 % ei ollut saanut vaativampia työtehtäviä, ja 21 % ei ollut saanut myöskään mielekkäämpiä työtehtäviä.

Ulkomaalaisista tohtoreista harvempi koki olevansa tavoitteidensa mukaisella uralla kuin suomalaisista. Vastavalmistuneiden ekonomien tyytyväisyyteen verrattuna kauppatieteiden tohtorit olivat tavoitteidensa mukaisella uralla useammin, sillä vain vähän yli 60 % vuonna 2018 valmistuneista ekonomeista oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä siihenastiseen uraansa (Satola, 2019).

Avovastauksista kävi ilmi erilaisia syitä tyytyväisyydelle tohtorin tutkintoon työuran kannalta:

”Koen, että tohtoritutkinnon suorittaminen on osoitus sinnikkydestä sekä tavoitteellisesta ja pitkäjänteisestä toiminnasta, mitä arvostetaan työyhteisössäni.”

”Olen päässyt käyttämään osaamistani niin busineksen kuin akateemisen maailmankin puolella. Tohtorin tutkinto antoi tietynlaista yleiskuvaa asioista, mahdollisuuden katsoa asioita jossain määrin ”yläperspektiivistä”. ”

”Tohtorin tutkinto on parantanut työllistymismahdollisuuksiani merkittävästi, tarjonnut minulle uniikkeja ja muista työnhakijoista erottavia taitoja, ja lisäksi tutkinto itsessään on antanut minulle uskottavuutta työssäni - niin sisäisten kuin ulkoisten tahojen kanssa työskennellessäni.”

Avoimissa vastauksissa avattiin myös syitä, miksi tohtorin tutkinto ei välttämättä ole ollut hyödyllinen työuran kannalta:

” Tohtorinkoulutuksesta ei nykyisessä roolissani ole käytännössä mitään hyötyä. En pääse hyödyntämään osaamistani siten, kuten haluaisin, joten pääsyy on itse organisaatiossa ja sen rakenteissa, ei tohtorintutkinnossa. Itse tutkintoon olen ollut erittäin tyytyväinen ja akateemisesti olen päässyt mielekkäisiin ja vaativiin tehtäviin ja rooleihin tutkinnon myötä.”

” Sain uusia mielenkiintoisia työtehtäviä ja vähemmän opetustyötä, mutta en sellaista asemaa työpaikalla, joka oli ollut mielessä. Koen kuitenkin, että saan yhteisössäni paljon arvostusta. Palkankorotus oli minimaalinen.”

Kyselyyn vastanneet kauppatieteiden tohtorit, jotka työskentelivät Uudellamaalla, pitivät työtään vähiten tohtorin tutkintoa vastaavana verrattuna ulkomailla ja muualla Suomessa työskenteleviin vastaajiin. Ulkomailla työskentelevät vastaajat kokivat taas useammin olevansa täysin tavoitteidensa mukaisella uralla kuin Suomessa työskentelevät.

Miesvastaajat olivat naisia tyytyväisempiä tohtorin tutkintoon työuran kannalta. Miehistä suurempi osa, 49 %, kuin naisista, 39 %, koki olevansa kyselyhetkellä kokonaan tavoitteidensa mukaisella urapolulla. Miehet olivat naisia useammin saaneet vaativampia ja mielekkäämpiä työtehtäviä, paremman aseman työpaikallaan sekä paremman aseman työmarkkinoilla. 74 % miehistä oli saanut vaativampia tehtäviä ja 76 % mielekkäämpiä tehtäviä. Naisista vain 59 % oli saanut vaativampia tehtäviä ja 61 % mielekkäämpiä tehtäviä. Miespuolisista vastaajista 66 % koki saaneensa paremman aseman työpaikallaan, ja 50 % koki saaneensa paremman aseman työmarkkinoilla. Vastaavat prosentit olivat naisilla taas alhaisempia, sillä vain 50 % naisvastaajista koki saaneensa paremman aseman työpaikallaan, ja vain 39 % naisista koki tohtorin tutkinnon suorittamisen parantaneen heidän asemaansa työmarkkinoilla. Uuden työpaikan saamisessa tai palkkatason nousemisessa tohtorin tutkinnon myötä ei ollut merkittäviä eroja sukupuolten välillä. (Taulukko 2.)

	Naiset	Miehet	Kaikki
Saanut lisää palkkaa tohtorin tutkinnon ansiosta	46 %	45 %	46 %
Saanut vaativampia työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	59 %	74 %	65 %
Saanut mielekkäämpiä työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	61 %	76 %	67 %
Saanut paremman aseman työpaikalla tohtorin tutkinnon ansiosta	50 %	66 %	57 %
Saanut työpaikan uudella työnantajalla tohtorin tutkinnon ansiosta	36 %	39 %	38 %
Saanut paremman aseman työmarkkinoilla tohtorin tutkinnon ansiosta	39 %	50 %	44 %

Taulukko 2: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä sukupuolen mukaan, %

Yliopistokohtaisessa vertailussa Tampereen yliopistosta valmistuneilla kauppatieteiden tohtoreilla tohtorin tutkinto oli useimmin ollut pätevyysvaatimus nykyiseen työhön. Tampereen yliopistosta valmistuneet kokivat myös, että nykyinen työ vastasi parhaiten tohtorin koulutusta verrattuna muihin.

LUT-yliopistosta valmistuneet tohtorit olivat kyselyn perusteella tyytyväisimpiä tutkinnon suorittamiseen työuran kannalta sekä nykyiseen urapolkuunsa.

Tutkimusvuosien välillä oli eroja palkkatason nousuun liittyen. Sille syynä saattaa olla eri työnantajien erilainen yleisyys eri vuosina. Vuonna 2015 valmistuneista noin 62 %:n kohdalla palkka oli noussut tohtorin tutkinnon myötä, ja noin 24 %:n palkka ei ollut noussut. Vuonna 2016 valmistuneista vain noin 38 %:n palkka oli noussut, mutta noin 46 %:n palkka ei ollut noussut. Vaikka pääosin suurin osa ei työllistynyt uudelle työnantajalle valmistuttuaan tohtoriksi, vuonna 2015 valmistuneista 45 % työllistyi uudelle työnantajalle. 51 % vastavalmistuneista suomalaisista kauppatieteiden tohtoreista oli saanut lisää palkkaa valmistuttuaan tohtoriksi, mutta ulkomaalaisista tohtoreista vain 26 % oli saanut lisää palkkaa tutkinnon myötä. (Taulukko 3.)

	2015	2016	Kaikki
Saanut lisää palkkaa tohtorin tutkinnon ansiosta	62 %	38 %	46 %
Saanut vaativampia työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	69 %	63 %	65 %
Saanut mielekkäämpiä työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	72 %	65 %	67 %
Saanut paremman aseman työpaikalla tohtorin tutkinnon ansiosta	66 %	52 %	57 %
Saanut työpaikan uudella työnantajalla tohtorin tutkinnon ansiosta	45 %	34 %	38 %
Saanut paremman aseman työmarkkinoilla tohtorin tutkinnon ansiosta	48 %	42 %	44 %

Taulukko 3: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä valmistumisvuosittain, %

Kauppatieteiden tohtorit olivat jonkin verran tyytyväisempiä suoritettuun tohtorin tutkintoon työmarkkinoilla kuin kaikilla aloilla keskimäärin, vaikkakin keskimäärin harvempi oli saanut lisää palkkaa tai paremman aseman työmarkkinoilla (Vipunen, 2020). Muuten kauppatieteiden tohtorit kokivat saaneensa paremman aseman työpaikalla sekä saneensa mielekkäämpiä ja haastavampia tehtäviä enemmän verrattuna keskiarvoon. Kauppatieteiden tohtorit olivat keskimääräistä tyytyväisempiä suoritettuun tohtorin tutkintoon työmarkkinoilla kuin kaikkien alojen tohtorit keskimäärin. (Taulukko 4.)

	Kauppa- tieteiden tohtorit	Kaikki tohtorit
Saanut lisää palkkaa tohtorin tutkinnon ansiosta	46 %	54 %
Saanut vaativampia työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	65 %	64 %
Saanut mielekkäämpiä työtehtäviä tohtorin tutkinnon ansiosta	67 %	63 %
Saanut paremman aseman työpaikalla tohtorin tutkinnon ansiosta	57 %	52 %
Saanut työpaikan uudella työnantajalla tohtorin tutkinnon ansiosta	38 %	39 %
Saanut paremman aseman työmarkkinoilla tohtorin tutkinnon ansiosta	44 %	49 %

Taulukko 4: Valmistumisen jälkeiset muutokset työelämässä kaikilla tohtoreilla ja kauppatieteiden tohtoreilla, %

Valmistuneilta tohtoreilta kysyttiin, kuinka tärkeitä erilaiset tohtorikoulutuksessa kehittyvät taidot olivat heidän nykyisessä työssään. Lomakkeessa kysytyt taidot olivat:

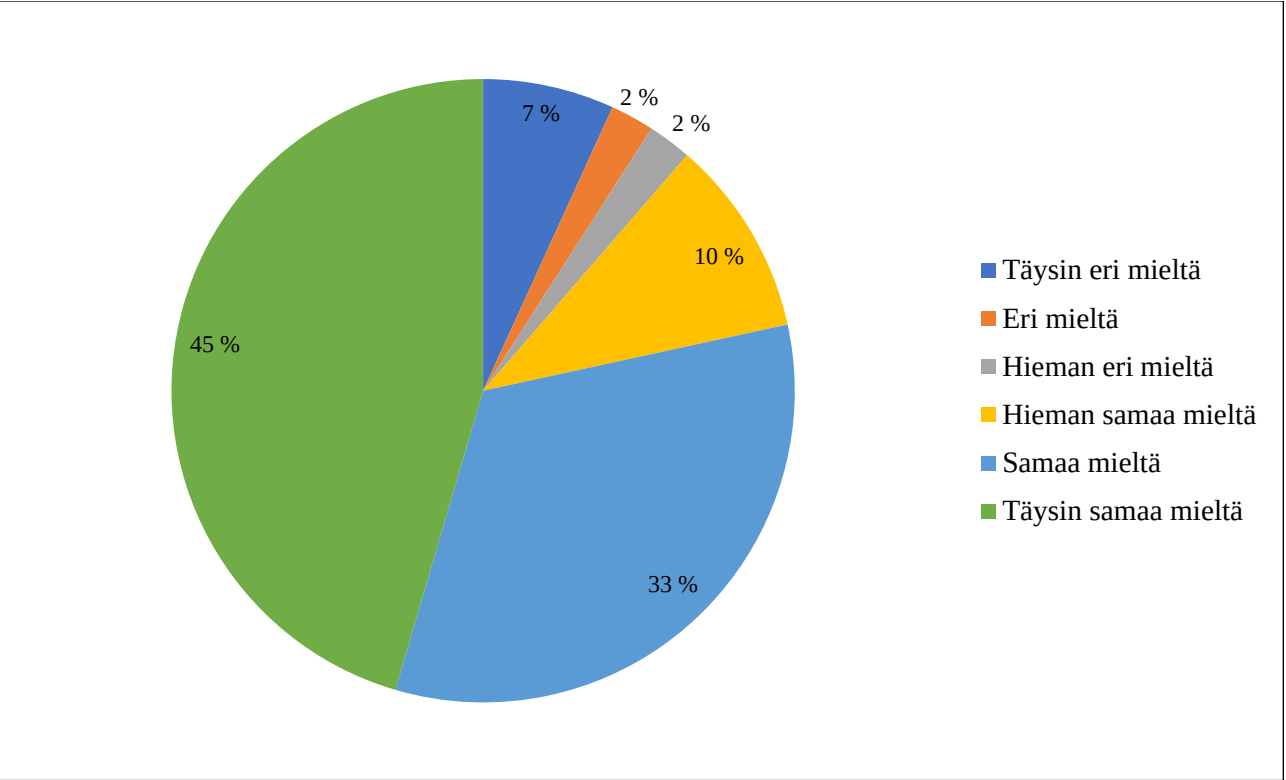
- tutkimusalaan liittyvät sisällölliset tiedot ja taidot
 - metodologiaan ja tutkimukseen liittyvät tiedot ja taidot
 - tieteellisen viestinnän taidot
 - rahoituksen hakeminen
 - tieteellisten tulosten popularisointi
 - tieteidenvälisyys/moniammatillisissa ryhmissä toimiminen
 - tutkimustulosten kaupallistaminen
 - IPR-osaaminen (immateriaalioikeudet)
 - yrittäjyystaidot
 - tiedonhankintataidot
 - analyyttiset, systemaattisen ajattelun taidot
 - ongelmanratkaisutaidot
 - organisointi- ja koordinoititaidot

- esiintymistaidot
 - neuvottelutaidot
 - projektinhallintataidot
 - yhteistyötaidot
 - esimies- tai johtamistaidot
 - opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot
 - kielitaito
 - kyky oppia ja omaksua uutta
 - luovuus
 - stressinsietokyky
 - itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus
 - liiketoiminnan/taloushallinnon perusteiden tuntemus
 - lainsäädännön tuntemus
 - toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä
 - kansainväliset kontaktit ja verkostot

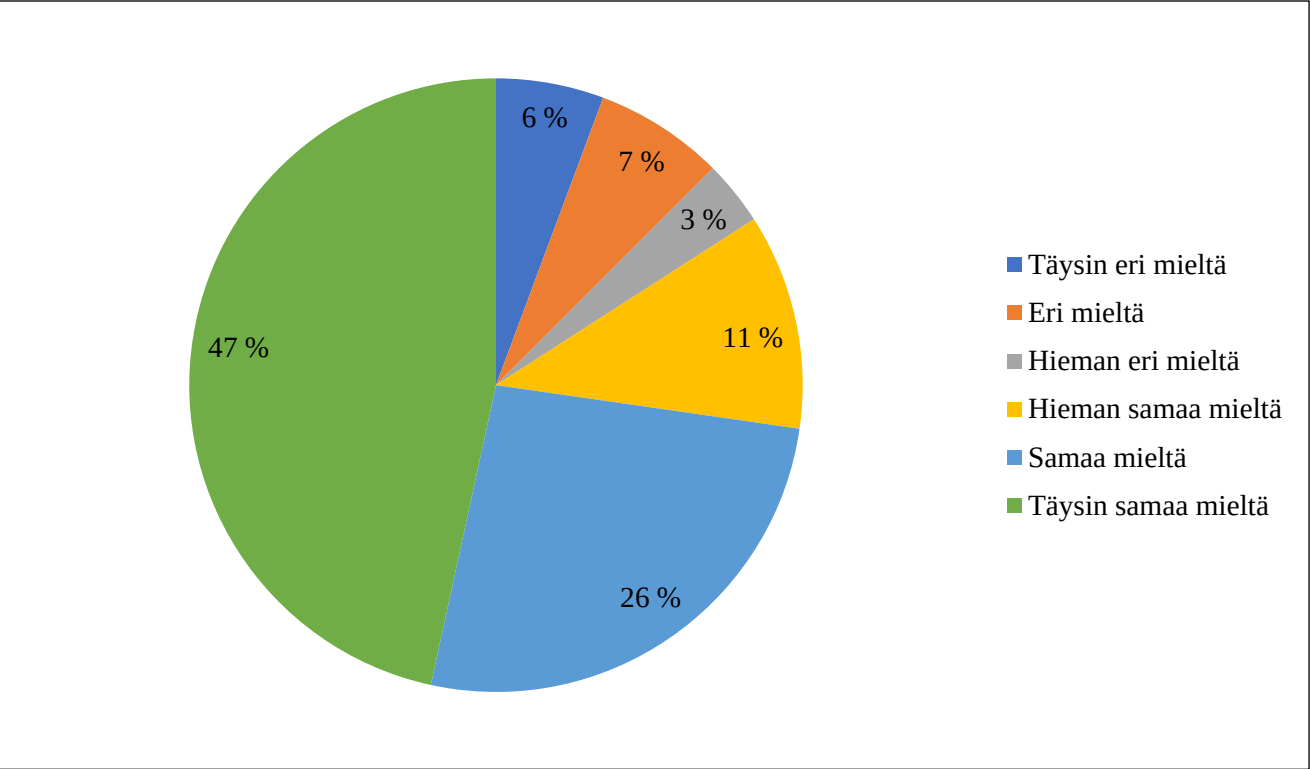
Vastaajista 79 % oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että pystyy hyödyntämään hyvin tohtorikoulutuksessa oppimiaan asioita työelämässä. Vain 7 % vastaajista oli asiasta täysin eri mieltä (Kuvio 12). 73 % vastaajista koki, että kyselyhetken työ vastasi vaatimustasoltaan hyvin tohtorin tutkintoa, ja vain 6 % koki, ettei tämänhetkisen työn vaatimustaso vastaa lainkaan tohtorin tutkintoa (Kuvio 13).

Suurin osa kysytyistä taidoista koettiin tärkeiksi tai erittäin tärkeiksi kyselyhetken aikaisessa työtehtävässä. Tärkeimpinä tutkinnosta saatuina taitoina pidettiin oma-aloitteisuutta, jota 95 % vastaajista piti tärkeänä tai erittäin tärkeänä, analyttistä ja systemaattista ajattelua, jota 94 % vastaajista piti tärkeänä tai erittäin tärkeänä, sekä kykyä oppia ja omaksua uutta tietoa, jota 93 % vastaajista piti tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Hyvin tärkeinä taitoina työelämän kannalta pidettiin myös ongelmanratkaisutaitoja, stressinsietokykyä, organisointi- ja koordinoitaitaitoja, esiintymistaitoja, yhteistyötaitoja, tiedonhankintataitoja ja kielitaitoa. Ongelmanratkaisutaitoja vastaajista 89 % piti tärkeinä tai erittäin tärkeinä, stressisietokykyä 87 %, organisointi- ja koordinoitaitaitoja 86 %, esiintymistaitoja ja kielitaitoa 80 %. 73 % kyselyyn vastanneista kauppatieteiden tohtoreista piti vähintäänkin tärkeinä myös tutkimusalan sisällöllisiä tietoja ja taitoja, 71 % kansainvälisiä verkostoja, 70 % luovuutta ja projektinhallintataitoja, 69 % metodologiaan ja tutkimukseen liittyviä taitoja, 65 % tieteellistä viestintää, 62 % opetus-, koulutus ja ohjaustaitoja, 61 % monikulttuurisessa ympäristössä toimimista, 55 % neuvottelutaitoja, 54 % monitieteisessä ryhmässä työskentelyä, 51 % liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden osaamista ja 50 % tieteellisten tulosten popularisointia. (Kuvio 14.)

Pääosin samoja taitoja pidettiin yhtä tärkeinä tämänhetkisessä työssä sukupuolesta riippumatta. Joitain eroja kuitenkin löytyi. Miehille naisia tärkeämpiä taitoja olivat tutkimustulosten kaupallistaminen, yrittäjäystaidot sekä liiketoiminnan ja taloushallinnon tuntemus. Naiset taas pitivät ongelmanratkaisutaitoja, organisointi- ja koordinoitaitaitoja, projektinhallintataitoja, opetus-, koulutus- ja ohjaustaitoja sekä kielitaitoa ja lainsäädännöntuntemusta tärkeämpinä nykyisessä työssään kuin miehet. Ulkomaalaiset tohtorit kokivat tohtorikoulutuksessa saadut taidot vähemmän tärkeiksi nykyisissä työtehtävissään kuin suomalaiset tohtorit. Taidot, jotka olivat merkittävästi tärkeämpiä suomalaisille tohtoreille kuin ulkomaalaisille tohtoreille olivat tieteellisten tulosten popularisointi, organisointi- ja koordinoitaitaidot, esiintymistaidot, projektinhallintataidot, yhteistyötaidot sekä opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot. Näitä saattavat selittää ulkomaalaisten ja suomalaisten tohtoreiden erilaiset työtehtävät valmistumisen jälkeen.

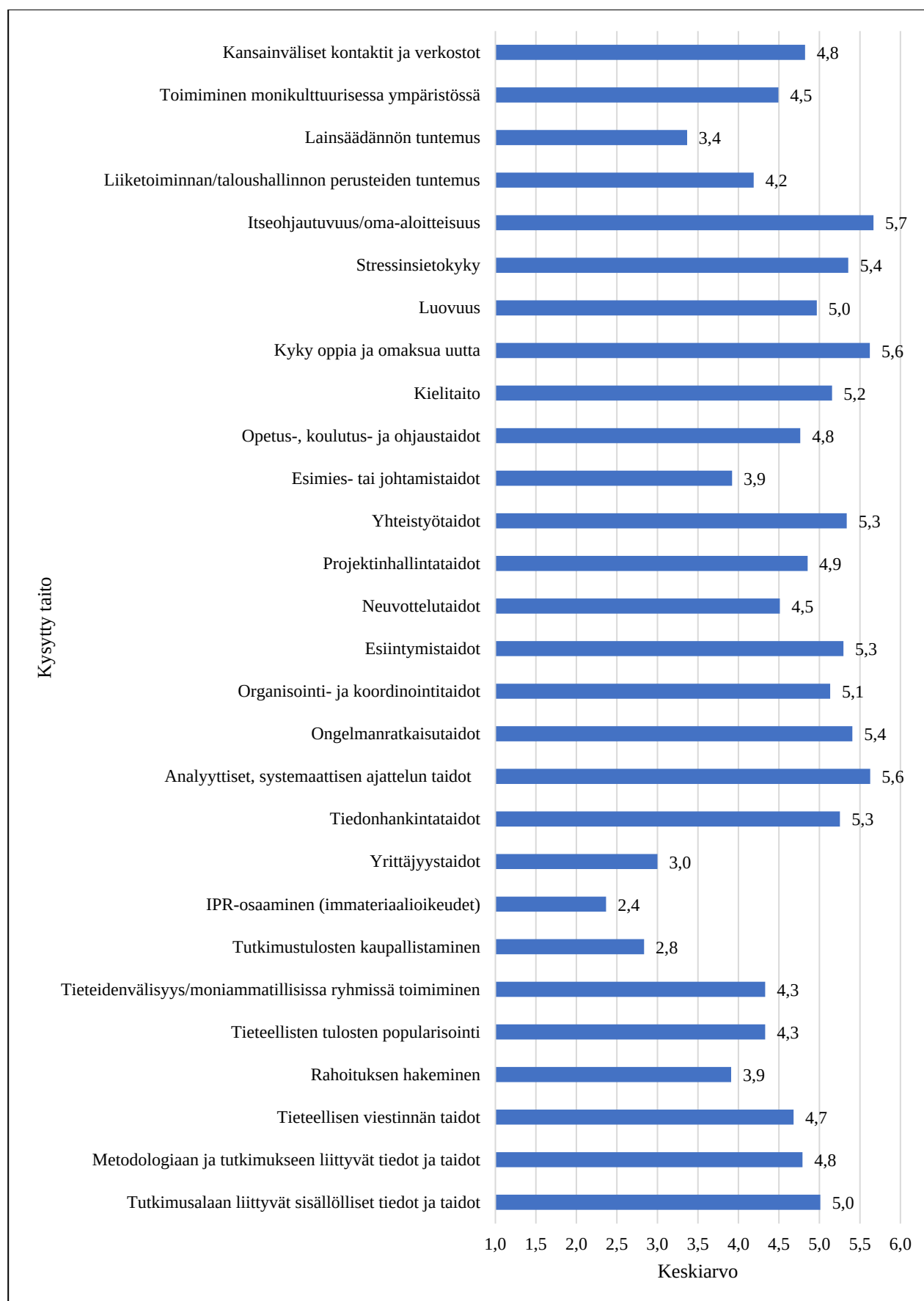
Kuvio 12: Vastausten jakautuminen väittämässä: "Pystyy hyödyntämään tohtorikoulutuksessa oppimiaan asioita nykyisessä työssä hyvin", %

Kuvio 13: Vastausten jakautuminen väittämässä: "Nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan hyvin tohtorin koulutusta", %

Kauppätieteiden alan vastauksista löytyi joitain erityispiirteitä, kun verrattiin kaikkien alojen vastauksiin. Kauppätieteiden tohtorit kokivat tieteellisen tiedon popularisoinnin tärkeäksi työssään useammin kuin tohtorit keskimäärin kaikilla aloilla. Esiintymistaitoa sekä opetus- koulutus ja ohjaustaitoja pidettiin myös tärkeämpinä. Lisäksi kielitaitoa, toimimista monikulttuurisessa ympäristössä sekä kansainvälisiä verkostoja pidettiin keskimäärin tärkeämpinä kuin kaikilla aloilla. Itseohjautuvuutta ja stressinsietokykyä pidettiin hieman tärkeämpinä. Immateriaalioikeuksien osaamista taas pidettiin vähemmän tärkeänä kuin kaikilla aloilla keskimäärin. Liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus olivat luonnollisesti kauppätieteiden tohtoreille hieman keskimääräistä tärkeämpiä työelämässä. (Vipunen, 2020.)

Vastavalmistuneiden ekonomien ja kauppätieteiden tohtoreiden näkemykset nykyisessä työssä tärkeistä taidoista olivat pitkälti samansuuntaisia. Esimerkiksi analyttisen ja systemaattisen ajattelun taitoja, ongelmanratkaisutaitoja, koordinoitaitaitoja, viestintää sekä kykyä oppia ja omaksua uutta pidettiin tärkeinä yhtä lailla tohtoreiden kuin maistereidenkin keskuudessa. Tällaiset taidot ovat tärkeitä asiantuntija- ja johtotehtävissä riippumatta koulutustasosta. Molemmissa vastauksissa oli nähtävissä myös se, että esimiestaitojen ja yrittäjäystaitojen tärkeys vaihteli tasaisesti siten, että osalle ne olivat erittäin tärkeitä ja osalle taas eivät lainkaan. Kauppätieteiden maistereista vain hieman yli puolet piti tutkinnosta saatua teoreettista osaamista tärkeänä nykyisen työnsä kannalta. Tohtoreista taas valtaosa piti näitä taitoja tärkeinä. Myös opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot sekä tieteiden välinen yhteistyö olivat vastavalmistuneille tohtoreille selkeästi tärkeämpiä nykyisessä työssä kuin vastavalmistuneille ekonomieille. Esiintymistaitoa, luovuutta, itseohjautuvuutta ja oma-aloitteisuutta pidettiin tohtoreiden keskuudessa hieman maistereita tärkeämpinä. Vastavalmistuneille ekonomieille taas lainsäädännön tuntemus, liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus olivat jonkin verran tärkeämpiä nykyisessä työssä kuin tohtoreille. (Satola, 2019.)

Kuvio 14: Kysyttyjen taitojen tärkeys työelämässä, 1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = vain vähän merkitystä, 3 = jonkin verran merkitystä, 4 = melko tärkeä, 5 = tärkeä, 6 = erittäin tärkeä

3.4 Tutkinnosta saadut taidot

Tutkinnon aikana saatujen taitojen kehittymistä kysyttiin samojen sivuilla 28 ja 29 mainittujen taitojen kautta. Kyselyn vastaajista suurin osa koki useimpien kysytyistä tohtorin tutkinnon aikana karttuvista tiedoista ja taidoista kehittyneen tutkinnon aikana. Vastaajat kokivat kuitenkin, että esimerkiksi rahoituksen hakeminen, tieteellisten tulosten kaupallistaminen ja popularisointi, immateriaalioikeuksien ja muun lainsäädännön tuntemuksen, yrittäjäystaidot sekä esihenkilö- ja johtamistaidot eivät kehittyneet kovinkaan paljoa tutkinnon aikana. Vastaukset jakautuivat paljon, kun kysyttiin, olivatko esimerkiksi tieteiden välinen moniammatillinen yhteistyö, kielitaito, organisointi- ja koordinoitaitaidot sekä projektinhallintataidot kehittyneet tutkinnon aikana.

Kauppatieteiden tohtorikoulutuksen kehittämisen kannalta on mielenkiintoista tarkastella taitoja, joita pidettiin työelämässä tärkeinä, mutta jotka eivät kehittyneet tutkinnon aikana merkittävästi. Jos koulutusta halutaan kehittää työelämän tarpeita vastaavaksi, tulisi työelämässä tärkeisiin osa-alueisiin keskittyä jo tutkinnon sisällöissä. Eroja työelämässä tärkeiden ja tutkinnon aikana saatujen taitojen välillä löytyi esimerkiksi kansainvälisten verkostojen ja kielitaidon sekä organisointi- ja koordinoitaitaidojen kehittämisessä. Suuri osa vastaajista piti niitä tärkeinä työelämässä, mutta niiden koettiin kehittyneen suhteellisen vähän tutkinnon suorittamisen aikana. Myös stressinsietokyky ja esiintymistaidot olivat suurelle osalle vastanneista tärkeitä työelämässä, mutta ne eivät olleet kehittyneet tutkinnon suorittamisen aikana merkittävästi.

Eniten tohtorin tutkinnon suorittamisen aikana kehittyneet taidot olivat tutkimusalan sisällölliset tiedot ja taidot, joiden 88 % vastaajista koki kehittyneen paljon tai erittäin paljon, systemaattinen ajattelu: 87 %, organisointi- ja koordinoitaitaidot: 86 %, tiedonhankintataidot: 84 %, metodologiaan ja tutkimukseen liittyvät taidot: 82 %, oma-aloitteisuus: 82 %, analyttisen ja systemaattisen ajattelun taidot, ongelmanratkaisutaidot, kyky oppia ja omaksua uutta: 80 %, tieteellinen viestintä: 66 %, sekä stressinsietokyky: 55 %. Taidot, joiden vastaajat arvioivat kehittyneen vain vähän, olivat liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus sekä neuvottelutaidot. Nämä taidot olivat vastaajien mukaan myös vähiten tärkeitä työelämässä. (Kuvio 15.)

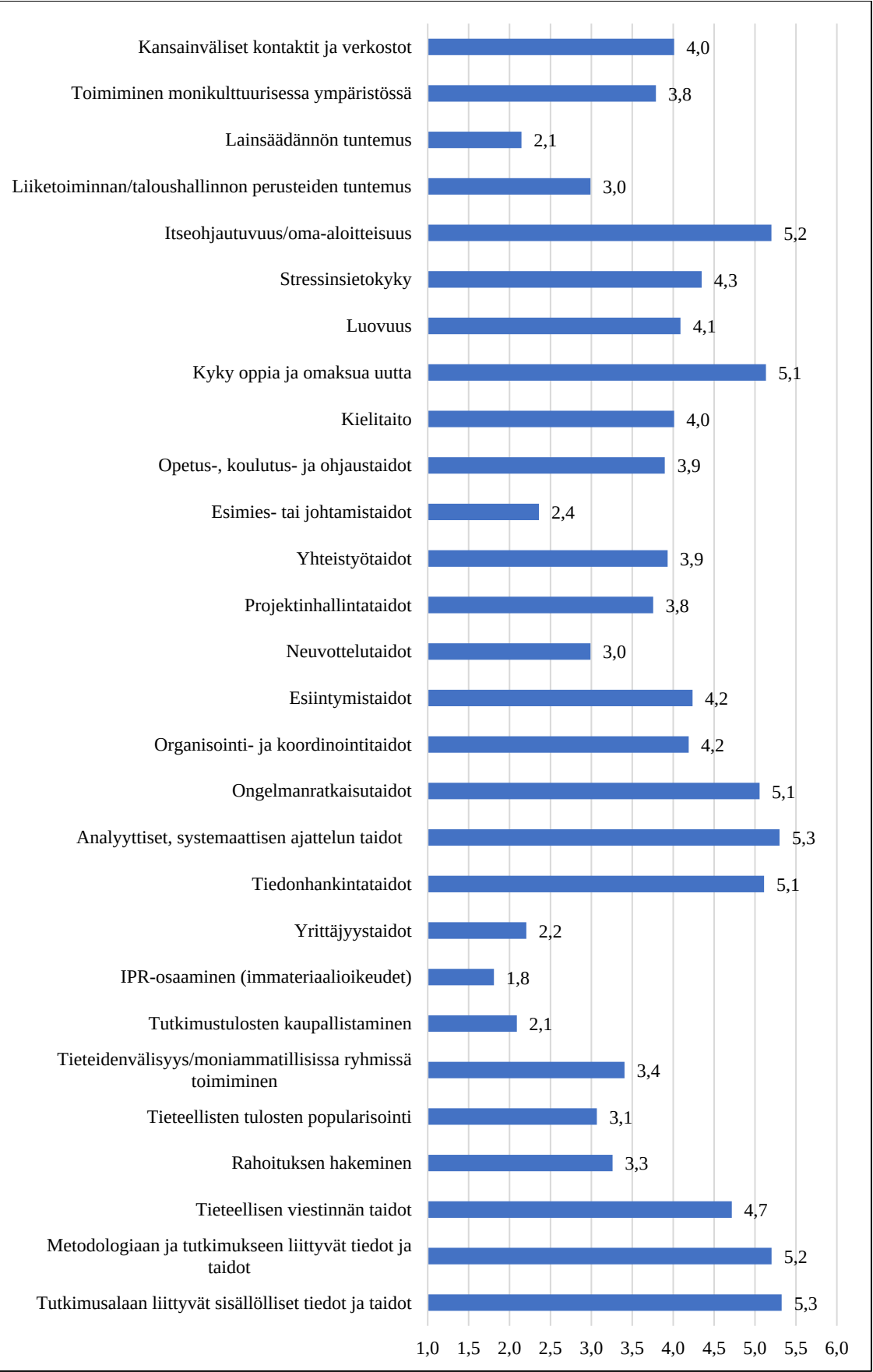
Osa tutkinnon aikana kehittyneistä taidoista oli sellaisia, jotka jakautuivat tasaisesti vastaajien kesken. Esimerkiksi esiintymistaitojen, yhteistyötaitojen, opetus- ja koulutustaitojen, luovuuden, monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen ja kansainvälisten kontaktien kehittyminen jakautui voimakkaasti. Osa vastaajista koki, että ne olivat kehittyneet paljon ja osa ei juuri lainkaan.

Kahden kyselyvuoden välillä oli joitain eroja eri taitojen kehittämisessä tutkinnon aikana. Erityisesti vuonna 2015 valmistuneet kauppatieteiden tohtorit pitivät rahoituksen hakemisen kehittymistä hyvin vähäisenä. Myös muiden taitojen kohdalla he pitivät kehittymistään vähäisempänä kuin vuonna 2016 valmistuneet tohtorit. Esimerkiksi organisaatio- ja koordinoitaitaidot, esiintymistaidot, neuvottelutaidot, opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot sekä toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä oli kehittynyt 2016 valmistuneilla enemmän kuin vuonna 2015 valmistuneilla. Tätä voi selittää otosten suhteellisen pieni määrä, joka aiheuttaa vuosittaista vaihtelua.

Tohtorikoulutuksesta saadut taidot olivat pääosin kehittyneet samansuuntaisesti riippumatta tohtoreiden kansalaisuudesta. Joitain eroja kuitenkin löytyi. Esimerkiksi taidot, jotka kehittyivät ulkomaalaisilla tohtoreilla suomalaisia enemmän, olivat neuvottelutaidot, esimies- ja johtamistaidot, opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot sekä liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus. Suomalaiset tohtorit taas olivat kehittyneet tiedonhankintataidoissa, tieteellisen viestinnän taidoissa, analyyttisen ja systemaattisen ajattelun taidoissa, stressinsietokyvyssä sekä itseohjautuvuudessa ja oma-aloitteisuudessa ulkomaalaisia tohtoreita enemmän.

Naiset ja miehet kokivat eri taitojen kehittyneen tohtorikoulutuksen aikana pääosin samalla tavalla. Tästäkin löytyi kuitenkin joitain eroja. Miehet kokivat esimerkiksi tieteellisten tulosten popularisoinnin ja esiintymistaitojen kehittyneen enemmän tohtorikoulutuksen aikana kuin naiset. Naiset taas kokivat, että stressinsietokyky oli kehittynyt tohtorikoulutuksen aikana miehiä enemmän.

Muihin aloihin verrattuna vastavalmistuneet kauppatieteiden tohtorit vastasivat liiketoiminnan tuntemuksen kehittyneen tohtoriopintojen aikana enemmän kuin tohtorit kaikilla aloilla keskimäärin. Kauppatieteiden tohtorit kokivat taitojensa kehittyneen myös tieteellisessä viestinnässä, yrittäjyystaidoissa, tiedonhankintataidoissa, opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot sekä liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemuksessa enemmän kuin kaikki vastavalmistuneet tohtorit keskimäärin. Rahoituksen hakemisen kauppatieteiden tohtorit taas kokivat kehittyneen vähemmän tohtorikoulutuksen aikana kuin kaikki vastavalmistuneet tohtorit keskimäärin. (Vipunen, 2020.)

Kuvio 15: Kysyttyjen taitojen kehittyminen tutkinnon aikana, 1 = ei lainkaan, 2 = vain vähän, 3 = jonkin verran, 4 = melko paljon, 5 = paljon, 6 = erittäin paljon

Kauppätieteiden tohtoreista useampi koki pääsevänsä hyödyntämään tutkinnosta saatuja taitoja erittäin hyvin tai hyvin nykyisessä työssään kuin vertailussa olleet kauppätieteiden maisterit. Kysymykseen kuinka hyvin työ vastaa yliopistokoulutusta maistereista kolmannes vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja hieman yli kolmannes olevansa samaa mieltä. Luvut ovat siis hieman maltillisempia kuin tohtoreilla, joista 41 % oli täysin samaa mieltä ja 23 % samaa mieltä. Vastavalmistuneet kauppätieteiden tohtorit olivat useimmissa kohdissa vastanneet kysytyjen taitojen kehittyneen tutkinnon aikana enemmän kuin vastavalmistuneet ekonomit. Tohtorit kokivat, että esimerkiksi teoreettinen osaaminen, analyyttisen ja systemaattisen ajattelun taidot, tiedonhankintataidot, ongelmanratkaisutaidot sekä opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot olivat kehittyneet enemmän kuin ekonomeilla. Myös kyky oppia ja omaksua uutta, luovuus, stressinsietokyky sekä itseohjautuvuus ja oma-aloitteisuus kehittyivät tohtorin tutkinnon aikana maisterin tutkintoa enemmän. Tohtorit kokivat tieteellisen viestinnän kehittyneen enemmän kuin maisterit viestinnän yleisellä tasolla.

Jotkin taidot olivat kehittyneet molemmissa ryhmissä hyvin samansuuntaisesti. Esimerkiksi projektinhallintataitojen, esiintymistaitojen sekä toimimisen monikulttuurisessa ja monitieteisessä ympäristössä koettiin kehittyneen molemmissa ryhmissä jonkin verran. Organisointi- ja koordinoitaitaidot taas kehittyvät molemmissa ryhmissä vaihtelevasti. Vastavalmistuneet ekonomit olivat sitä mieltä, että maisterin tutkinnon aikana yhteistyötaidot ja neuvottelutaidot olivat kehittyneet hieman enemmän kuin vastavalmistuneilla tohtoreilla. Lainsäädännön, liiketoiminnan ja taloushallinnon perusteiden tuntemus kehittyi tutkinnon aikana maistereilla enemmän kuin tohtoreilla. Molemmissa ryhmissä koettiin, etteivät esimiestaidot tai yrittäjäystaidot kehittyneet juurikaan tutkinnon suorittamisen aikana. Tohtorit kokivat näiden kehittyneen vielä hieman vähemmän kuin maisterit. (Satola, 2019.)

3.5 Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät

Tohtorin tutkinnon suorittamisen jälkeiseen työllistymiseen vaikuttaneita tekijöitä selvitettiin kysymällä vastaajilta eri tekijöiden vaikutusta. Työllistymisen kannalta tärkeimmiksi kysytyistä tekijöistä vastaajat kokivat tohtorin tutkinnon, jota 73 % piti vähintäänkin tärkeänä eli tärkeänä tai erittäin tärkeänä, väitöskirjan tutkimusaiheen, jota 53 % piti tärkeänä, kyvyn kertoa omasta osaamisesta, jota 72 % piti tärkeänä, ylemmän korkeakoulututkinnon, jota taas 52 % piti tärkeänä, sekä kontaktit ja suhdeverkoston, joita 52 % piti vähintäänkin tärkeinä työllistymisen kannalta.

Työllistymiseen ei vastausten perusteella juuri vaikuttanut aktiivisuus ja profiloituminen sosiaalisessa mediassa, kansainvälinen kokemus eikä järjestötyöhön tai harrastuksiin liittyvä kokemus. Muiden opintojen tai koulutusten sekä muun kuin työkokemuksen vaikutukset työllistymiseen vaihtelivat vastaajien kesken. Osalle vastaajista ne olivat olleet erittäin tärkeitä työllistymisen kannalta ja osalle taas eivät lainkaan. Työllistymiseen vaikuttaneita tekijöitä tarkennettiin myös avoimissa vastauksissa:

”Yliopistolla ei käytännössä voi olla töissä jos ei joko tee tai ole tehnyt väitöskirjaa.”

” Yliopistoon rekrytoinneissa henkilökohtaisella osaamisella ja suhdeverkostolla on suuri merkitys, koska piirit ovat aika pienet.”

”Tärkeintä yrityksistä töitä väitöksen jälkeen etsiessä oli kyky kääntää aivot akateemisesta tutkijamoodista pois. Työmarkkinoilla kilpaillaan maistereiden kanssa.”

90 % vastaajista tohtorin tutkinto oli vähintäänkin hyödyllinen nykyisen työtehtävän kannalta, ja 48 % se oli muodollinen pätevyysvaatimus nykyiseen työtehtävään. Miehistä suuremmalla osalla eli 56 % tohtorin tutkinto oli ollut muodollinen pätevyysvaatimus nykyiseen työhön. Kun taas naisista vain 43 % tohtorin tutkinto oli ollut muodollinen pätevyysvaatimus. Naisista 16 % kuitenkin vastasi, että tohtorin tutkinto on ollut edellytys nykyiseen työhön, vaikka se ei muodollinen pätevyysvaatimus olekaan ollut. Miehistä vain 6 % oli valinnut kyseisen vaihtoehdon. Naisista suurempi osa eli 14 % koki, ettei tutkinnosta tai siitä saadusta osaamisesta ole ollut käytännössä hyötyä nykyisen työn kannalta. Kauppatieteiden maistereista noin puolet vastasi, että ylempi korkeakoulututkinto oli vaatimuksena nykyiseen työhön (Satola, 2019). Tästä ei kuitenkaan voida päätellä kuinka suurella osalla tutkinto oli ollut muodollinen pätevyysvaatimus. Eroa tohtoreihin kuitenkin on, sillä tohtoreista 60 % vastasi, että tohtorin tutkinto oli muodollinen tai muu pätevyysvaatimus nykyisessä työssä.

Työllistymiseen vaikuttaneet tekijät vaihtelivat jonkin verran riippuen tohtorin kansalaisuudesta. Ulkomaalaisille tohtoreille ylempi korkeakoulututkinto, muut opinnot ja koulutukset sekä kontaktit ja suhdeverkosto olivat vaikuttaneet enemmän työllistymiseen kuin suomalaisilla tohtoreilla. Suomalaisilla tohtoreilla taas väitöskirjan tutkimusaihe oli useammin vaikuttanut työllistymiseen. Kauppatieteellisellä alalla tohtorin tutkintoa pidettiin selvästi tärkeämpänä työllistymiseen vaikuttaneena tekijänä kuin kaikilla aloilla keskimäärin (Vipunen, 2020). Väitöskirjan tutkimusaihe ja kyky kertoa omasta osaamisesta olivat myös kauppatieteiden tohtoreille tärkeämpiä. Ylempi korkeakoulututkinto taas oli kauppatieteiden tohtoreille työllistymisen kannalta vähemmän tärkeä kuin vastavalmistuneilla tohtoreilla kaikilla aloilla keskimäärin.

4. Johtopäätökset ja yhteenveto

Vastavalmistuneet kauppatieteiden tohtorit ovat tyytyväisiä tohtorin tutkinnon suorittamiseen, ja kauppatieteiden tohtoreiden työllisyystilanne on erittäin hyvä. Vain marginaalinen osuus kyselyn vastaajista oli ollut työttöminä työnhakijoina valmistumisen jälkeen. Yli puolet vastaajista oli valmistumisen jälkeen vakituisessa kokopäivätyössä, ja määräaikaaisessa kokopäivätyössä oli noin kolmannes. Vastavalmistuneiden kauppatieteiden tohtoreiden työttömyys oli myös pienempää kuin vastavalmistuneiden kauppatieteiden maistereiden ja vastavalmistuneiden tohtoreiden keskimäärin. Vastavalmistuneet tohtorit ovat harvemmin vakituisessa työsuhteessa kuin ekonomit, mitä voi selittää määräaikaisten työsuhteiden suurempi määrä yliopistoissa kuin yrityksissä. Kauppatieteiden tohtorit olivat tyytyväisempiä tohtorin tutkinnon suorittamiseen työuran kannalta kuin tohtorit kaikilla aloilla keskimäärin.

Vastavalmistuneet tohtorit kokivat useimpien taitojen kehittyneen paljon tutkinnon aikana. Kyselyssä kysyttyjen taitojen koettiin kehittyneen pääosin erittäin paljon, ja niiden koettiin olevan myös hyvin tärkeitä nykyisessä työssä. Erityisesti tutkimusalaan liittyvät sisällölliset taidot ja tiedonhankintaan ja metodologiaan liittyvät taidot olivat kehittyneet tohtorin tutkinnon aikana erittäin paljon. Vastavalmistuneet kauppatieteiden tohtorit pitivät ekonomien tapaan työssään asiantuntijatyölle tyypillisiä taitoja, kuten analyttisiä taitoja ja koordinoitaitaitoja, tärkeinä. Tohtorin tutkinto oli yksi tärkeimmistä työllistymiseen vaikuttaneista tekijöistä, ja nykyisen työn koettiin pääosin vastaavan vaatimustasoltaan hyvin kauppatieteiden tohtorin tutkintoa. Kauppatieteiden alalla tohtorin tutkintoon oltiin keskimääräistä tyytyväisempiä, sillä sen kautta sai paremman aseman työpaikalla ja työmarkkinoilla sekä mielekkäämpiä ja haastavampia tehtäviä. Mielenkiintoista on se, että kauppatieteiden tohtorit olivat keskimääräistä tyytyväisempiä, vaikka heidän palkkatasonsa oli noussut vähemmän kuin keskimäärin tohtoreilla kaikilla aloilla. Yleisin tehtävänkuva oli tutkimus, mikä selittyy varmasti jonkin verran suurella työllistymisellä yliopistoihin. Tohtorin tutkinto myös tarjoaa luonnollisesti hyvät taidot tutkimustyöhön.

Vastaajien joukossa yleisin työnantaja oli yliopisto. Iso osuus vastaajista työllistyi myös yksityisiin yrityksiin ja valtionyhtiöihin. Noin 44 % vastavalmistuneista kauppatieteiden tohtoreista työskenteli yliopistoissa. Vastaajista isoin osa työskenteli Uudellamaalla. Muualla Suomessa työpaikat sijaitsivat suurimmissa kaupungeissa. Ulkomaille työllistyi 16 % vastaajista. Kolme vuotta valmistumisen jälkeen kauppatieteiden tohtoreiden keskiansio oli 5050 euroa ja mediaaniansio 4800 euroa. Korkein keskiansio oli LUT-yliopistosta valmistuneilla tohtoreilla ja matalin Åbo Akademista valmistuneilla.

Kyselyyn vastanneiden naisten keskipalkka on 491 euroa pienempi ja mediaanipalkka 500 euroa pienempi kuin miesvastaajien. Miesten ja naisten työmarkkinatilanteessa oli myös muita eroja, ja naistohtoreiden työtilanne on keskimäärin hieman miehiä huonompi niin työllisyyden kuin palkkatasonkin mukaan. Palkkaero oli myös hieman suurempi kuin vastavalmistuneilla ekonomeilla. Miesvastaajat olivat naisia useammin vakituisessa kokopäivätyössä, mikä saattaa näkyä myös palkkatasossa. Naiset työskentelivät useammin opetustehtävissä ja miehet useammin rahoituksen ja taloushallinnon tehtävissä, mikä voi osaltaan selittää palkkaeroa. Miehistä suurempi osa kuin naisista koki, että nykyinen työ vastasi täysin tohtorin tutkinnon vaativuustasoa. Naisvastaajat olivat miehiä useammin vanhempainvapaan takia pois töistä. Valmistumisen jälkeen ulkomailla työskentelevät tohtorit saivat korkeampaa palkkaa verrattuna Suomessa työskenteleviin kauppatieteiden tohtoreihin. Suomessa Uudellamaalla työskentelevät tohtorit saivat parempaa palkkaa kuin muualla Suomessa.

Suomalaisten ja ulkomaalaisten vastavalmistuneiden tohtoreiden työllisyydestä löytyi joitain eroja. Ulkomaalaiset tohtorit työskentelivät kyselyhetkellä useammin apurahatutkijoina ja harvemmin vakituisessa kokopäivätyössä kuin suomalaiset. Ulkomaalaiset vastaajat olivat olleet hieman suomalaisia useammin työttöminä valmistumisen jälkeen. Keskipalkka oli ulkomaalaisilla tohtoreilla suomalaisia korkeampi, mutta palkat vaihtelivat enemmän. Ulkomaalaiset tohtorit työllistyivät useammin ulkomaille valmistumisen jälkeen, mikä voi selittää palkkojen vaihtelua sekä korkeampaa keskiansiota. Suomalaiset tohtorit olivat keskimäärin ulkomaalaisia tyytyväisempiä suoritettuun tohtorin tutkintoon, työuraansa sekä kokivat kysytyjen taitojen kehittyneen enemmän tutkinnon aikana ja niiden vastaavan enemmän nykyistä työtehtävää.

Kaikista vastaajista kolmannes valmistui noin neljässä vuodessa, mikä on tohtorin tutkinnon viitteellinen suoritus aika. Loput vastaajat käyttivät pidemmän ajan tutkinnon suorittamiseen. Naisvastaajilla tutkinnon suorittaminen kesti keskimäärin miehiä kauemmin. Tämä nivoutuu ainakin osittain havaintoihin siitä, että naiset suorittavat tutkinnon keskimäärin vanhempina ja useammin vapaa-ajalla muun päivätyn ohella. Monissa ekonomien työllistymistä ja kauppatieteiden koulutusta käsittelevissä raporteissa on huomattu vahvasti sukupuolittunut ajautuminen eri oppiaineiden välillä, mikä vaikuttaa niin työllistymiseen kuin palkkatasoon (Ala-Vähälä, 2014). Vaikka kauppatieteiden tohtoreiden osalta ei ole saatavilla oppiainekohtaista tietoa, voidaan uskoa, että oppiaineiden sukupuolijakauman painottuminen pätee jossain määrin myös tohtorikoulutukseen.

Kyselyyn vastanneiden kauppatieteiden tohtoreiden yleisimmät opintojen rahoitustavat olivat henkilökohtainen apuraha ja väitöskirjatyöhön liittyvä työsuhde yliopistolla. Henkilökohtainen

apuraha oli käytössä kauppatieteellisellä alalla useammin kuin kaikilla aloilla keskimäärin. Ulkomaalaisille tohtoreille henkilökohtainen apuraha oli huomattavasti tärkeämpi rahoituslähde kuin suomalaisille. Valtaosa vastaajista suoritti tutkinnon kokopäiväisesti.

Kauppatieteiden tohtoreiden työmarkkinatilanne on hyvä verrattuna kaikkiin vastavalmistuneisiin tohtoreihin. Kauppatieteiden tohtoreiden työllisyys on pysynyt samana vuonna 2014 tehdystä tarkastelusta, ja palkkataso on noussut. Kauppatieteiden tohtorin tutkintoa ja siitä saatavia taitoja voidaan pitää työmarkkinoilla tarpeellisenä ja haluttuna. Suurin osa tutkinnon suorittaneista on erittäin tyytyväisiä siihen. Jotta uraseurannan tuloksia voidaan jatkossa tarkentaa, vaatii se vastausprosenttien kasvua tulevaisuudessa. Siten voidaan saada yhä tarkempaa ja luotettavampaa tietoa tohtoreiden työllistymisestä.

Lähteet

Aarresaari verkkosivusto. 2020. *Uraseuranta*.
https://www.aarresaari.net/uraseuranta/tohtoreiden_uraseuranta. katsottu 19.8.2020.

Ala-Vähälä, T. 2014. *Opintojen ohjaus, kansainvälisyys, ura ja ansiot – koontiraportti kauppatieteellisen tutkinnon suorittaneilta vuosina 2009–2013 kerätystä palautteesta*. SEFEn raportteja 3/2014.

Helin, S. 2014. *Vuosina 2010–2011 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneet Aarresaari-verkoston uraseuranta-aineistossa syksyllä 2013*. SEFEn raportteja 2/2014.

Härmälä, M. 2008. *Vuosina 2004–2005 kauppatieteiden tohtoriksi valmistuneiden uran alku*. SEFEn raportteja 6/2008.

KATAJA verkkosivusto. 2020. <http://www.kataja.eu/>. katsottu 29.9. 2020

Koivunen, T. 2018. *Tutkinnosta työelämään Yliopistojen kandipalautteen sekä maisteri- ja tohtoriuraseurantakyselyjen 2018 tulokset*. Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry.

Oksanen, J. 2006. *Arvioita kauppatieteellisen alan jatkokoulutuksesta*. SEFEn raportteja 1/2006.

Oksanen, J. 2002. *Tohtoriksi vaikka läpi harmaan kiven – katsaus kauppatieteellisen alan jatkokoulutukseen*. SEFEn raportteja 1/2002.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019. *Tilannekuvaa korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:34.

Raita, A. 2012. *Vuosina 2008–2009 kauppatieteiden tohtoriksi valmistuneiden uran alku*. SEFEn raportteja 3/2012.

Raita, A. 2010. *Vuosina 2006–2007 kauppatieteiden tohtoreiksi valmistuneiden uran alku*. SEFEn raportteja 1/2010.

Satola, S. 2019. *Viisi vuotta työelämässä: vuonna 2013 valmistuneiden kauppatieteiden maistereiden arvioita tutkinnon tuottamasta osaamisesta ja työmarkkinatilanne syksyllä 2018*. Suomen Ekonomit.

Suomen Ekonomit verkkosivusto. 2020. *Palkka*. <https://www.ekonomit.fi/tyoelaman-tietopankki/palkka/>. katsottu 19.8.2020.

Suomen Ekonomit verkkosivusto. 2020. *Tutkimme työelämää, palkkoja ja ekonomikoulutuksen laatua*. <https://www.ekonomit.fi/suomen-ekonomit/tutkimukset/>. katsottu 19.8.2020.

Vipunen verkkosivu. 2020. *Uraseuranta*. <https://vipunen.fi/fi-fi/yliopisto/Sivut/Uraseuranta.aspx>. katsottu 29.9.2020.

Liite 1: kyselylomake

Uraseurantakysely vuonna 2016 tohtorin tutkinnon suorittaneille

Vastaa kysymyksiin valitsemalla sopivimman vaihtoehdon numero tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

TYÖMARKKINATILANNE

1. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tilannettasi tohtorintutkinnon suorittamisen ennen ja jälkeen?

Merkitse A, B, ja C sarakkeisiin sopivimman vaihtoehdon numero.

A	B	C
6 kk ennen tutkinnon suorittamista	6 kk tutkinnon suorittamisen jälkeen	Tällä hetkellä

Vaihtoehdot:

- 1

Vakituinen kokopäivätyö
- 2

Määräaikainen kokopäivätyö
- 3

Vakituinen osa-aikatyö
- 4

Määräaikainen osa-aikatyö
- 5

Itsenäinen yrittäjä, ammatinharjoittaja tai freelancer
- 6

Apurahatutkija tai apurahataiteilija
- 7

Työllistetty tai työharjoittelu
- 8

Työtön työnhakija
- 9

Työvoimakoulutus tai vastaava
- 10

Päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon tai arvosanaan)
- 11

Perhevapaalla (työstä)
- 12

Perhevapaalla (ei työsuhdetta)
- 13

Muu, mikä?

2. Oletko ollut työttömänä työnhakijana tohtorin tutkinnon suorittamisen jälkeen?

- 1

En ole ollut työttömänä
- 2

Kyllä, yhteensä _____ v _____ kk

NYKYINEN TYÖSUHDE JA SEN LAATU

Vastaa seuraaviin kysymyksiin nykyisen päätyösi perusteella.

- Jos olet esim. perhevapaalla**, vastaa sen työpaikan perusteella, josta jäit vapaalle.
- Jos olet yrittäjä, ammatinharjoittaja, freelancer tai työskentelet apurahalla**, vastaa kysymyksiin soveltuvin osin.
- Jos et ole tällä hetkellä töissä tai et ollut töissä kun jäit esim. perhevapaalle**, voit siirtyä kysymykseen 13.

3. Millä paikkakunnalla työpaikkasi/yrityksesi sijaitsee?

Jos olet työssä ulkomailla, kirjoita paikkakunnan sijaan maa.

4. Mikä on päätyönantajasi?

Valitse yksi vaihtoehto

- 1

Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, 1–249 työntekijää
- 2

Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, väh. 250 työntekijää
- 3

Valtio, valtion liikelaitos
- 4

Yliopisto
- 5

Kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos
- 6

Ammattikorkeakoulu
- 7

Järjestö, säätiö, seurakunta tai vastaava, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai yhteisö (esim. Eläketurvakeskus, Työterveyslaitos)
- 8

Oma yritys, (tai olen ammatinharjoittaja tai freelancer)
- 9

Muu, mikä? _____

5. Mikä on päätyönantajasi nimi?

Työnantajien nimiä käytetään ainoastaan tohtori-koulutettavien uraohjauksessa esimerkkeinä alan työnantajista. Tietoja työnantajista ei missään vaiheessa yhdistetä vastaajien henkilökohtaisiin tietoihin.

6. Mikä on työsi ammatti-, tehtävä- tai virkanimike?

7. Mitkä seuraavista kuvaavat parhaiten tämänhetkisten työtehtäviesi luonnetta?

Voit valita useita vaihtoehtoja.

1

Tutkimus

2

Opetus tai kasvat

3

Hallintotehtävät

4

Johto- ja esimiestehtävät

5

Konsultointi tai koulutus

6

Asiakastyö/potilastyö

7

Markkinointi ja myynti

8

Suunnittelu- ja kehitystehtävät

9

Viestintä- ja mediatyö

10

Toimistotehtävät

11

Taiteellinen työ

12

Lainopillinen työ

13

Kirkollinen työ

14

Rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät

15

Muu, mikä?

8. Valitse edellisen kysymyksen vaihtoehdoista se, joka kuvaa parhaiten pääasiallisinta työtehtävääsi.

Merkitse vain yhden vaihtoehdon numero

9. Oliko tohtorin tutkinto pätevyysvaatimuksena tai edellytyksenä nykyiseen työhösi?

- 1

Kyllä, muodollisena pätevyysvaatimuksena
- 2

Kyllä edellytyksenä, mutta ei pätevyysvaatimuksena
- 3

Ei, mutta tutkinto ja siitä saatu osaaminen on keskeistä työssäni
- 4

Ei, eikä tutkinnosta tai siitä saadusta osaamisesta ole käytännössä hyötyä työni kannalta
- 5

En osaa sanoa

10. Arvioi vuonna 2016 suorittamaasi tutkintoa ja nykyistä työtäsi seuraavien väittämien perusteella.

Valitse sopivin vaihtoehto. 1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = hieman eri mieltä, 4 = hieman samaa mieltä, 5 = samaa mieltä, 6 = täysin samaa mieltä

1 Pystyn hyödyntämään tohtorikoulutuksessa oppimiani asioita nykyisessä työssäni hyvin.

1

2

3

4

5

6

2 Työni vastaa vaativuustasoltaan hyvin tohtorin koulutustani.

1

2

3

4

5

6

11. Mikä on keskimääräinen bruttopalkkasi tai kuukausitulosi euroissa (säännölliset lisät, luontoisetujen verotusarvot ja ylityökorvaukset mukaan lukien)?

_____ € / kuukausi

12. Oletko tavoitteidesi mukaisella työuralla?

- 1

Kyllä, kokonaan
- 2

Kyllä, osittain
- 3

En
- 4

En osaa sanoa

TOHTORIKOULUTUS JA SEN MERKITYS

13. Arvioi tohtorin tutkinnon merkitystä työelämässä seuraavien väittämien perusteella.

Valitse sopivin vaihtoehto.
1 = kyllä, 2 = ei, 3 = en osaa sanoa

Tohtorin tutkinnon ansiosta olen saanut...

1

Lisää palkkaa

1

2

3

2

Vaativampia työtehtäviä

1

2

3

3

Mielekkäämpiä työtehtäviä.

1

2

3

4

Paremman aseman työpaikallani.

1

2

3

5 ...Työpaikan uuden työnantajan palveluksessa.

1

2

3

6

Paremman aseman työmarkkinoilla.

1

2

3

14. Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna 2016 suorittamaasi tohtorin tutkintoon työurasi kannalta?

- 1

erittäin tyytymätön
- 2

tyytymätön
- 3

hieman tyytymätön
- 4

melko tyytyväinen
- 5

tyytyväinen
- 6

erittäin tyytyväinen

Perustele vastauksasi. Miksi näin on?

Tarvittaessa lisää kirjoitustilaa viimeisellä sivulla.

15. Minkälaisia taitoja tai osaamista kannustaisit nykyisiä tohtorikoulutuksessa olevia hankkimaan tulevaisuuden työelämää ajatellen?

Tarvittaessa lisää kirjoitustilaa viimeisellä sivulla.

16. Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi? Miten yliopisto-opiskelu kehitti kyseisiä työelämävalmiuksia?

OHJE: Jos et ole tällä hetkellä työelämässä, arvioi viimeisimmän työpaikkasi mukaan. Valitse jokaisesta sopivimmat vaihtoehdot.

	Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi?						Miten tohtorikoulutus kehitti kyseisiä valmiuksia?					
	1 = ei lainkaan tärkeä 2 = vain vähän merkitystä 3 = jonkin verran merkitystä 4 = melko tärkeä 5 = tärkeä 6 = erittäin tärkeä						1 = ei lainkaan 2 = vain vähän 3 = jonkin verran 4 = melko paljon 5 = paljon 6 = erittäin paljon					
1. Tutkimusalaan liittyvät sisällölliset tiedot ja taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
2. Metodologiaan ja tutkimusmenetelmiin liittyvät tiedot ja taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
3. Tieteellisen viestinnän taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
4. Rahoituksen hakeminen	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
5. Tieteellisten tulosten popularisointi	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
6. Tieteidenvälisyys/moniammatillisissa ryhmissä toimiminen	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
7. Tutkimustulosten kaupallistaminen	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
8. IPR-osaaminen (immateriaalioikeudet)	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
9. Yrittäjyystaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
10. Tiedonhankintataidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
11. Analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
12. Ongelmanratkaisutaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
13. Organisointi- ja koordinoitaitaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
14. Esiintymistaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
15. Neuvottelutaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
16. Projektinhallintataidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
17. Yhteistyötaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
18. Esimies- tai johtamistaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
19. Opetus-, koulutus- ja ohjaustaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
20. Kielitaito	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
21. Kyky oppia ja omaksua uutta	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
22. Luovuus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
23. Stressinsietokyky	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
24. Itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
25. Liiketoiminnan/taloushallinnon perusteiden tuntemus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
26. Lainsäädännön tuntemus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
27. Toimiminen monikulttuurisessa ympäristössä	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
28. Kansainväliset kontaktit ja verkostot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6

17. Arvioi, miten seuraavat tekijät ovat vaikuttaneet työllistymiseesi valmistumisen jälkeen. Vastaa koko valmistumisen jälkeisen työurasi perusteella.

Valitse sopivin vaihtoehto.
1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = vain vähän merkitystä, 3 = jonkin verran merkitystä
4 = melko tärkeä, 5 = tärkeä, 6 = erittäin tärkeä
0 = vaihtoehto ei koske minua.

HUOM! Jos sinulla ei esimerkiksi ole lainkaan kansainvälistä kokemusta (kohta 7), valitse valinta 0.

1	Tohtorin tutkinto	1	2	3	4	5	6	0
2	Väitöskirjan tutkimusaihe	1	2	3	4	5	6	0
3	Muu työkokemus	1	2	3	4	5	6	0
4	Ylempi korkeakoulututkinto	1	2	3	4	5	6	0
5	Muut opinnot tai koulutukset (ei vuonna 2016 suorittamaasi tutkintoon kuuluvat)	1	2	3	4	5	6	0
6	Järjestötyöhön tai harrastuksiin liittyvä kokemus	1	2	3	4	5	6	0
7	Kansainvälinen kokemus	1	2	3	4	5	6	0
8	Kontaktit/suhdeverkostot	1	2	3	4	5	6	0
9	Kyky kertoa omasta osaamisesta	1	2	3	4	5	6	0
10	Aktiivisuus ja profiloituminen sosiaalisessa mediassa	1	2	3	4	5	6	0
11	Muu, mikä?	1	2	3	4	5	6	0

Perustele halutessasi vastaustasi. Voit kertoa myös muista työllistymiseesi vaikuttaneista tekijöistä.

Tarvittaessa lisää kirjoitustilaa viimeisellä sivulla.

TOHTORIOPINTOJEN RAHOITUS

18. Kuinka rahoitit tohtoriopintosi? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- 1 Väitöskirjatyöhön liittyvä työsuhde yliopistolla (esim. tohtorikoulutettava, väitöskirjatutkija, projektitutkija tms.)
- 2 Muu työsuhde yliopistolla
- 3 Työsuhde tutkimuslaitoksessa
- 4 Tutkimus- ja/tai opetustehtävissä ammattikorkeakoulussa
- 5 Henkilökohtainen apuraha
- 6 Ansiotyössä yliopiston ulkopuolella
- 7 Opintotuki
- 8 Muu rahoituslähde, mikä? _____

19. Mikä edellä mainituista rahoituslähteistä oli tärkein?_____ (vaihtoehdon numero)

20. Suorititko tohtorin tutkinnon ensisijaisesti

- 1 Kokopäiväisesti
- 2 Osa-aikaisesti noin _____% osuudella
- 3 Vapaa-ajalla muun päätyön ohella

Sähköpostiosoitteesi _____

Sähköpostiosoitteita ei yhdistetä yksittäisiin vastauksiin eikä käytetä muuhun kuin uraseurantaan liittyvään viestintään.

**Kiitos paljon
vastauksistasi!**

Aiempien uraseurantojen tuloksia löydät

Tähän voit halutessasi jatkaa edellisten sivujen kysymysten vastauksia (kirjoita myös ko. kysymyksen numero). Voit myös kommentoida kyselylomaketta tai antaa palautetta uraseurannasta.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

KIITOS VASTAUKSISTASI!